MOT I DYTE

KENDIMÉT É PARA PER ÇUNAT

PRÉJ

D. H.

BKSH

ATHÌNE
1912

BKSH

MOT I DYTE

KENDIMÉT É PARA PER ÇUNAT

PRÉJ

D. H.

BKSH

ATHINE
1912

BKSH

1.

PÉRENTIA ÀSHT ATI I TE GJITHE NJÉRESVÉT

Te gjithe njérezit kémi at Pérendien. Si ati i chtepies véshtron édhè mundohét per shtepie, per rroba é per ushqim te femijes, i ruan te bijt nga ç' do é lige é u ndihe kur jane te semune, ashtù édhè Pérendia, ati i te gjithé njéresvét véshtron é kujdését per te miren é njérezies. Ai na dergòn diéllin édhè shin, na ép bimet é pemet, é drithenat é te gjitha barishtét é tjéra ; Ai na fali te gjitha kafshet stolisi dhéun mé luté te bukura édhè qiéllin mé hyj te panjéhune qe na ndriçojen naten.

Ati i tâne njérezies rrin ne qiéll é andèj se nalti na shéh sé ç' punojem. Sadò qe te ruhémi kudò qe te vémi, ne ç' do ane qe te fshihémi, syni i Pérendies na shéh. Pérendia i shéh te gjitha sa jane, po na s' é shohim Atê.

O çuna te mire é t' urte, si doni atin t' uaj qe âsht mbi dhét perpara jush édhè é shihni per dite, ashtù te duani édhè Atin é mirebânesin é njérezies, Pérendièn, i cili na shéh é na ruan se larti nga qiélli é na uròn é na békon kur bâjem pune te mira. Faluni Zotit per dite: ne mengjès pa zâne punen, perpara drékes é darkes, é mbrâmjé kur te vini ne shtrat per te fjétun.

2.

PJÉPENI ÉDHÈ LÂNDET É LISIT

Nje udhetar, i lodhun nga udha é largte qe kishté marre me kâmbe é nga rrézét é diéllit qe po é pervelonin, kishté ndênjun é po çlodhéj nen hié te nje lisi te math, qe ndodhéj mbi nje brék. Nen até brék ishté nje kopesht i vogel i mbjéllun mé lakna é mé barishté te tjéra é nde mést te tyné gjendéj édhè nje rrânje pjépeni, é cila kishté bâmun shume koqé te medhaja. Atjè ték po rrinté udhetari shtrimun nen hién é lisit, po méndohéj é thoshté mé véhtén é tij:

«Psé Pérendia te kéte punumun keshtù? Pa shekò nje hére, gjithe kejò péme é madhé piéll vétem ketò lânde te vogla, é kejò rrânje pjépeni kaqe é vogle bân ketò koqé te medhaja!»

Ték po flisté keshtù mé véhté i ra ne majé te hundes nje lânde é vogle é lisit, é shkundune nga éra, qe po frynté, édhè i solli dhembjé te madhé.

Atehéré é kupetoi mire sé sa fjale te marta kishté thâne dhé zuni é po qéshté mé véhté mé ketò fjale: Sa te lige te madhé do te kisha pesuare sikur lânda é vogle é lisit te kishté qene aqe sa koqéja é pjépenit! Do te m'a kishté çamun hunden é do de me shkonté gjaku si çurk. Po Pérendia dindé se ç'punoi.

Shume gjâna na njérezit nuke munt t' i marrim

vésh per nje hére sé psé i ka bere Pérendia asht[illegible] lypsét qe t'a dijem mire sé te gjitha i ka trajtuar mé ditunie te madhé é mé aqe hollesie sa qe mendja é jone s' arrin dot t' i kupetonje. Perandaj te thémi gjithenje: «Pérendia te gjitha i bâni mé ditunie te madhé!»

3.

ATDHÉU

Sa i âmbel shum i âmbel qe âsht emni i Atdheut! Atdhéu âsht vendi ku kémi lindune é jémi rritune âsht dhéu ték rrojen printerit t' ane gjithe gjaku é fisi i yne, miqt t' ane te paret qe zûum çe ne djélmerie, âsht dhéu ku gjendén varrét é gjyshavét t'ane.

Atà atdhétare, te cilevét u ka ndodhun te mbétén disa kohe lark Atdhéut, é dijen mire sé ç' do mé thâne malli per tê; Zêmera é 'tyné é din sé sa u vjén kéq, sa u mbushén syt mé lot, dhé sa gas te math ndegjojen kur kethéhén prape ne Mâmedhé te dashun.

Per Atdhé ndiéjem ate dashunie qe ndiéjem per prinderit édhè per te gjithe njérezit é shtepîes. Na gezohét zêmera é na kenaqét shpirti kur ndegjojem mire per Atdhé, na vjén kéq é hélmohémi kur ndegjojem te liga. Miresia é Atdhéut na siéll ândjé é gerim; te vojtunat é pesimét é 'tija na hélmojen é na prishin zêmeren. Kur femija é jone âsht mire édhè

shkon mire, jémi mire é shkojem mire édhè na, po kur femija shkon kéq étdhè na héqim bashke mé 'tê. Ashtù dhé Mamedhéu kur âsht mire, jémi mire édhè na; po kur Mâmedhéu i yne ndodhét nde brengé atehéré édhè zêmera é jone vuan é pesòn.

S' bésojem te kéte njéri aqe te pa-shpirt qe mos te doje Atdhéun é vét. Edhè kafshet édhè zoqt é duan Atdhéun é 'tyné. Dallendyshja, pas gjashte muaj mergimi, kethéhét prape ne vente-te 'saj édhè é kerkòn é gjen mé shum gezim foléen é véte.

Lé t' a duam pra Mâmedhéthin t' ene dhé kudò qe te jémi mos t' a harrojem kurre!

4.

PÉRINDET

Thuaj me, o djalosh a é don shum atin é mâmen tândé, édhè ban bée per emen te 'tyné, po pa méndoju mire é thuaj-me a i don vertèt mé gjithe zêmere?

Mos pandéh sé dashunia âsht vétem ne fjale kur thote njériu gjithenje sé i don perindet? Kur mâma âsht é semune é i dhemp kryét édhé ti nuke rrin urte po hidhé é bréth ndeper shtepie, a pandéh ti sé é don mé te vertéte mâmen? Prape kur mâma te jép nje porosie édhè ti s' é ndegjòn por é hidhenòn, pandéh, ndofta, sé ashtù i a rrefèn dashunien mâmes s' até?

Kur i yt' at kendòn a shkruan a bân ndonje pune tjatre qe don qétesie, édhè ti s' rrin urte por é trazòn é nuke é lên te véshtronje punen, pandéh sé trégòn ashtù sé ké dashunie per 'tê ?

Ne deshiròn qe te trégonsh mé te vertéte sé i don mé zâmere atin é mâmen tândé, duhét te rrijsh urte kur kane pune qe mos te humbin kohen me kot ; te bânsh atô qe te thone, t' i ndegjonsh é te mos u harrónsh fjalet, te kendonsh mesimét é shkólles, te véç dite per dite ne shkolle é te jésh i urte é i ndegjuarshem si ne shkolle si ne shtepie ; te mos grisish librat te mos prishish plaçkat é te mos thyéjsh énet. Atehéré é rrefèn mè ment é mé zêmere sé i don mé te vertéte mâmen é atin tânt. Dashunia trégohét mé vépra jò mé fjale vétem.

3.

A T I

Ati punòn jashte, mâma véshtron punet é shtepies. Ati ka shume mundimé édhè shume kujdésé; punòn gjithe diten per te fituar te holla mé te cilat te bléje sa i duhén per t' ushqyér é per te véshun femijen. Shume hére dérdhe djérse te madhé dhé mundohét téper per te fituar é per te nzjérre ushqimin é njéresvét te tij: as gjumi naten s'é zên!

Farketari rrin mbyllun ne farke te 'tij afer zjarrit, jo vétem ne dimen, por édhè ne vére kur bân

te nxéhte; rréh hékurin mbi kudhen é djérsa i dérdhét çurk nga ballet.

Bukepjèkesi, mé llânet é pervéshuna, rrin é digjét afer furres nga afsha é zjarrit.

Péshkatori é shkon jéten ne dét duke zâne péshq; é rrahin valet é détit nate é dite, é nuke u trembét as ne dimen kur déti âsht shum i éger.

Gjithe mundimét é te vojtunat jane gati t'i héqin ketà njéres te mire qe te fitojen buken é shtepies. Jane shum te kenaqune qe mundohén é fitojen mé djérse buken é femijes. Sa te varfre é te mjére jane kur s' kane pune édhè shohin shtepien é 'tyné qe vuan.

Por ati âsht mâ i varfer é mâ i mjére kur ka ndonje djale te semune. Vjén é rri nje çike prane te semunit po pastaj iken qe te véje ne pune te fitonje te holla mé te cilat te paguanje sheronjesin é te blénje barenat per djalin é vét.

Per te gjitha ketò mundimé ati édhè mâma nuke kerkojen tjatre gjâ nga djémet, po vétem qe t' u ndegjojen, qe te rritén te mire é t' urte é gjithe bota t'u thone: lum' ata!

6.

É KREMTJA É ATIT

Dita e kremtés s'atit arrini, é çunat é 'tij te végjele çe nje dite perpara kishin mblédhun ca lulé te bukura mé te cilat bâan nje kunore te hiéshmé qe

te i a jipnin atìt te vét kur te gdhihéj dita é emnit te 'tij. Gjithe naten djémet é végjele s' i zuni gjumi nga gazi dhé pritnin te gdhihéj qe t' i siéllnin lulét é bukura tates se 'tyné. U-ngriten pa zbardhun drita é dal' é nga dalé vajten afer shtratit ku po flinté i ati é i vûun afer kokes kunoren é lulévét. I ati hapi nje çike syt dhé u-kethyé nga brinja tjatre, po ndeper gjume i u-duk, si n' ânderr,. sé tré êngjij i suallen ate kunoren lulésh.

Si u-gdhi é ra diélli ati u-zgjua mire dhé ahéré gjéti kunoren é vertéte é ashtù é mori vésh sé atà te tré êngjijt, qe pau ânderr, ishin tré djémet é 'tij te cilet i kishin sjélle kunoren mé lulé kur akoma po flinté. U-ngréh pra nga shtrati, mori kunoren ne dore édhé thirri te bijt. Ketà érdhen mé nje hére é rréthuan dhé zûun t' a puthnin édhè t' i faléshin Zotit é t' i lutéshin qe t' u rronté tata sa malét per te miren é gjithe shtepies.

Ték po thoshnin atò fiale, trokolliten ne dére é, kur é hapen, hyni postjéri mé nje arkeze te vulosune ne duar. Kejò kishté mbrênda shume kanisqé te bukura te cilat i a dergonté t' i atit djali i math qe ish lark ne vent te huaj. Çunat é végjele i véshtruan mé çudie te madhé atò kaniské édhè thane mé pshéretime: «Ketò kanisqé jane shume te bukura, perpara ketyné lulét t' ona s' vléjen gjâ faré, po ç' te bâjem; mos mundim na véte te t' apim mâ te vléfshmé? Kur te rritémi é te fitojem nga puna é jone atehéré do te te bléjem édhè na kanisqé te çmimshmé.»

I ati i pushtoi djémet ne gji mé lote ne sy dhé u

tha: «Per mua kanisk i vléfshem jane édhè lulét qe me dhaat, sé édhè atò trégojen zêmeren é mire dhé dashumien qe kini per mua. Perandaj ju ap uraten mé gjithe zêmere sa i a jap édhè djalit te math, i cili, ndonsè ndodhét shum lark se ketéjmi, trégoi dashunien per mua mé atô kanisqé te bukura.

7.

MÂMA

Nashua djalosh i vogel âsht semune, âsht shum semune.

Afer 'tij, afer shtratit rrin mâma é 'tij. É mjéra mâme âsht gjithe diten prane djalit qe âsht semune. Ka nje jave qe nuke mbylle sy as nuke shtrihét nje hére ne shtrat te vét. Kur lodhét téper peshtéte koken afer kokes se djalit édhé prêhét pakez, po te flênje s' mundét dot sé ka mendjén gjithenje ték i semuni. Nje çike te kollét djali, te tuntnje doren a te pshéretinje, é âma ngre koken, é véshtron ne sy, é puth ne ball.

Kur i semuni héq shum atehéré é mjéra mâme qan édhè i lutét Zotit t' i apnje shendétin djalit.

Sa lote dérdhin mâmat per djémet é 'tyné sa te mira bâjen per 'ta! Po gjendén shume djéme qe harrojen sa te mira mâmat bâjen per 'ta, sa pesojen é sa mundohén é sa lote qe dérdhin per 'ta.

8.

VLLAU I MIRE

Koçua rrinté nje dite ne shték te kopshtit. Ate ore érdhi i zoti i kopshtit hyni mbrênda dhé zuni te mblédhe pême. Ai njéri i mire kur é pau Koçon té déra é kopshtit, é thirri mbrenda é i dha dye pjéshka te pjékuna mire. Koçua déshi mé é ngrâne njenen dhé é vuni ne dhâmbe, por ate çast u-mendua nje çike, i mori te dye pjéshkat ne dore dhé kercéu ne shtepie. Kishté du vllézer te végjele te cilet ishin te semune ne shtrat, é per àtà i ruajti te dye pjéshkat. Kur arrini ne shtepie, pyéti mâ pare mâmen a bân per te semunet te haan pjéshka dhé, si i tha mâma sé ndonje, é pjékune mire, nuk' u bân kéq, ngau afer vllézervét te semune édhè u á dha. Te semuret i hângren mé ândjé te madhé. Koçua ndenji prane 'tyné shum i gezuar qe i ruajti pjéshkat per te vllézerit é semune.

9.

PANDIGJÉSA

Gjérgji ishté nje djale shum i zgjuar, kish zakòn te ngrihéj shpéjt ne mengjès é te zbristé ne kopesht.

Nje dite te Majit kur kopshti ishté plot mé lulé trendafilli é te tjéra, te cilat leshonin an' é mb'ane nje

ére shum l' ândeshmé, Gjérgji donté te mblithté ca lulé, por é âma nuk' é linté. I jipte dite per dite lejen te sbristé ne kopesht, por i thoshté qe te mos pristé lulét.

Nje dite, posa qe sbriti ne kopesht, pa nje trendafill kaqe te bukur sa qe mâ s' u-durua é s' u-mbajt dot dhé déshi domosdo t' a kepusté. Mâma s' é ka per t'a marre vésh—tha mé véhté te 'ty Gjérgji—édhè vuni doren ne dége te trendafillit per mé é keputune.

Po ç' pesoi? psé é hoqi mé nxitim doren andèj? psé therrèt, psé qan Gjérgji?

Trendafilli ka gjemba te végjele, qe mbulonén nga flétet é nuke dukén, é atà gjemba shpuan doren é Gjérgjit. Dora é holle é ty âsht tâne é pergjakune; Gjérgji qan é mâma é ty do t'a kupetonje qe djali s' i a degjòi porosien.

T' a kishté ndigjuar nuke do te qanté tani.

Ju, o djéme ndigjoni-é pra mâmen t' uaj. Çe t'u thote mâma a ati, t' a bâni sé âsht é mire; çe t' u thote te mos t'a bâni, mos é bâni sé âst é lige.

10.

VAJZA É MIRE

Nde nje fshat te vogel rronté nje grua é vée. Mé shum shtrengim fitonté, duké punuar, buken per véhté é per vajzen é saj, é cila ishté téte vjétsh. Ndonsé ishté shum é varfre kurre s' mbéti pa buke as vajza é saj psé punonté gjithe diten. Ishin te dyja te kenaquna

mé atô te paka qe kishin ; donin njênatjatren dhé ashtù, mé gjithe ate vobesie qe kishin, rronin mire é kenaqun.

Po, per fat te zi, mâma nje dite ra é semune, é kaqe u- dobesua sa s' mundéj mâ te punonté qe te fitonté si perpara.

Sheronjesi, i cili érdhi nga qytéti i aferm é gjéti qe ishté shum é semune. Vajzés se vogle i vinté fort kéq per mâmen é véte qe é shihté te semune, édhè mé lote nde sy i jipté barenat qe i urdhenoi sheronjesi. Shume hére, ndonsè ishté é vogle, rrinté pa gjume gjithe naten, lodhéj é keputéj pa ngrâne tjatre gjâ véç-sé-nje çike buke te thate. Ajo ishté é vogle é pra nuke munt te fitonté, dhé atô te paka qe kishin ruajtum nga fitimét é s' âmes, i prishen pak nga pak duké blémun barenat qe urdhenonté sheronjesi. Gjithenje pshéretinté vajza é vogle é thoshté: Mâma é imé te bâhét mire, pa s' dua gjâ tjatre ! Dite é nate i faléj Pérendies é i lutéj per shendétin è s' âmes.

Pérendia me se fundi i a ndegjoi te falunat vajzes zêmere—bardhe dhé mâma é saj zuni te sherohéj. Te nésermén kur érdhi sheronjesi é gjéti mâ mire dhé i tha vajzes mé pasun shprésé, sè é âma do t'i shendoshéj.

Me t' ikun shronjesi i tha vajzes se vogle sé do t' ishté shum mire per t' âmen é 'saj sikur t' i jipté nje çike lânk mé pak mish te ziém. Nje çike lânk mé pak mish te ziém. Nje çike mish dhé pak lânk mishi ..... po ku t'i gjenté vajza é mjére keto, é cila

dite per dite vétem buke thate po hanté?! I érdhi pra shum kéq qe s' mundéj dhé ajò t' i ndihté s' âmes é t' i gjenté nje çike gjélle te mire, é po mendohéj gjithenje sé ç' te bânté. Me ne funt i ndtriten faqét préj gezimit sé é gjéti sé ç' gjélle do te gatuanté per mâmen. Kishté gjétun ne pyll nje pellump t' éger, te cilin dukét se nje gjahtar e kish plagosum é i kishté thyém krahet keshtù qe nuke fluturonté dot. Ate pellump vajza é kishté marre ne shtepie é kishté sheruar é kishté sbutun dhé é dondé fort. É mori pellumbin ne dore, vrapoi ne shtepie te nje miqéshes se s' âmes édhè i tha :

«Sheronjesi m' urdhenoi sot te haje mâma nje çike mish mé lânk. Kam kete pellump, por une nuke dij t'a gatuanj sé jam é vogle, pra t'a solla ty ketù.»

Miqésha é mori pellumbin, é théri, é perveloi dhé é vuni mé ziém. Vajza shkoi ték é âma t' i rrinté afer, pastai, kur u-afrua dréka, vajti é i pruni gjéllen te cilen é semuna é hângri mé ândjé te madhé. Vajza ishté gjithe gas, ndonsè ajô véte nuke u-burbulét faré psé tépricen i a ruajti mâmes per te nésermén.

Pas ca ditesh mâma u-ngré nga shtrati dhé, duké u-mbajtun nga dora é vajzes, dolli jashte dhé ndênji ne diéll. Atjè ték po rrinté véshtroi qe pellumbi nuke ishté ne kuvlie dhé é pyéti vajzen : «Ku âsht pellumbi?» por ajô nuke pergjégjéj. Atehéré mâma i tha : psé é prishé pellumbin é dashun per mua? Po vajza i u-hoth ne gji s' âmes duké i thâne: «Per ty, o mâma é imé, qe te dua aqe fort, s' me érdhi faré kéq te thérnja pellum-

bin é dashun, psé pellumba gjêj dhé te tjére, po mâme s' gjêj dot tjatre!»

É âma qanté nga ngushllimi dhé é mori vajzen é é perqafonté é é puthté duké thâne: «Urata é atit é é mâmes thémélòn shtepien dhé nema é mâmes é sdermòn uga théméli».

Uraten é degjoi Pérendia; emni i vajzes u-perhap dhé u-degjua. Pérendia i hapi syt nje te pasuni i cili é mori ne shtepie te tij é mesoi ne te gjitha te mirat dhé, kur u-rrit, é martoi mé nje djale te ri te pasun. Atehéré vajza é mire mori édhè mâmen plake ne shtepie te rée dhé ashtù rrojten fatbardha gjithe jéten é 'tyné.

II.

KEPUCEBÂNESI

Mitrua âsht kepucebânes. Mengjès per ne mengjès vété shum hérét ne dyqan é punòn gjithe diten dhé mbrâmjé vone kethéhét ne shtepie. Gjithe diten rrin unjun é duart i tundén si maqine.

Psé i vobeti kepucebâanes punon kaqe shum? psé punon çe ne mengjès é gjér naten vone? psé nuke çprehét faré? psé kure s' lodhét ai njéri?

I mjéri ka t' âmen é semune é, sikur te mos punonje aqe shum, s' munt te fitonje mjaft qe t' i blénje ushqimin é barenat s' âmes se véte.

Âsht djale i mire, é don fort t' âmen é édhè jéten

mimt t' a jape qe te shohé prape mire mâmen é dashune. Per mâmen as lodhét as uria é mérr as gjumi é zê. I vjén kaqe mire ne zêmere kur i sherbèn s' âmes sa qe nuke i ndegjon faré mundimét. Dashunia qe ka per t' amen i ép fuqie qe te punonje é te mos lodhét ; i arrin vétem qe é âma te bâhét mire.

12.

MIRESJÉLLJA

Olimpia ishté nje qytét i Élladhes se vjétre. N' ate qytèt kryé katre vjétesh, bâhéshin me mija é mija mjérezish te mblédhune nga te gjitha visét é Elladhes, lodra dhé stervitjé gjymnastiké te tilla qe trégonin trimerien é 'tyné. Atjè mblidhéshin mâ te miret é mâ te ndegjuarit trima qe te defténin fuqien, mjéshterien, trimerien é véte. I trégonin ja mé te rêndum mé vrap, ja mé te hédhun çapin, ja duké u-mundun kush t' a shtinté tjatrin per dhé. Ai qe dilté i pare ne ketò lodra mirrté nje kunore te dafinte é ndérohéj shum nga gjithe bota; è jo vétem ai, por édhè atdhéu i 'tij.

Mde nje kohe t' atyné lodravé érdhi dhé nje plak, i cili, pas qe kishté arrimun pak vone nuke gjinté vent per te ndênjum. Vinté rréth é rrotulla é véshtronté andéj é kendèj po vendi ishté i mbushun plot é per plot dhé plaku s' kishté sé ku t' unjéj. As njéri s' ngrihéj t' i bânté vent si plak qe ishté ; po, véç, asaj, ca djéme te

liq zûun é qéshnin é perqéshnin plakun, é s' u vinte faré turp nga qimét é bardha te 'tija.

Me se fundi plaku duké u-sjéllun rrotulle, arrini ate ane ku rrinin djémet é Spartjatevét te cilet posa qe é paan plakun u-ngriten mé shume ndére perpara tij ndonsè nuk' é njihnin, dhé séjcili nga 'ta donté t' i leshonté vendin é vét.

Plakut i u- gezua téper zêmera kur pa sé si u sualen djémet é Spartes mé tê, é, duké pshéretitun, tha : «Vétem djémet é Spartes dijen te sciéllén mire!»

13.

TE QÈSHUNIT

Djémet qe qéshin dhé jane gjith gas dukét qe kane zêmeren shum te mire dhé jane te kenaqune nga te tjéret. Gazi trégonét mé te qéshun. Qéshét njériu kur âsht fatbardhe dhé te qéshunit i bân mire. Çumat bâjen mire te qéshin, kur qéshin i don gjithe bota.

Po nuke bâjen mire te qéshin pa pasun arsyé; dhé te qéshunit ka radhen é vét. Élinet é vjétre thoshnin : «vétem i marri qéshe pa pasun gjâ per te qéshun.»

Shume djéme kane zakòn te lik te qéshin pa shkak, dhé ashtù dukén qe s' jane t' urte. Sikur te thote ndonje njéri nje fjale, qe s' é kupetojen zâne te qéshin mé nje hère. Sikur te vinje ne shkolle ndonje njéri i huaj, prape qéshin. Kur ndegjojen udhes nje shites qe therrèt per te shitun trégetien é véte ja ndonje qen duké

léhun, i a nisin te qéshunit. Te tille djéme nuke jane t' urte as nuke i don njeri.

Po ç'te thémi per atà djéme qe qéshin kur shohin njeri te falét, a kur shohin te varferit udhes, a te çalin, a te vetrbtin, dhé i perqéshin? atà djéme s' kane zêmére te mire.

I-lutémi Pérendies qe te gjithe djémet te jéne zêmrebardhe é plot gas, po te mos qéshin kurre-pa shkak.

14.

SHERBERTORET

Dhé sherbetoret jane njéres si i-zoti i 'tyné; perandaj nuke bâjen mire ca djéme qe u flasin mé t' éger é i shajen pa shkak kur ndodhe qe te harrojen porosien é tyné.

Djémet qe kane kete zakòn te lik po te rritén mé tê, dote bâhén nje dite zêmregure é nuke do t' u dhembét per njéri, keshtù qe as ndonje sherbetor nuke do t' ú véje prane. Perandaj kush âsht i pasun é nga shtepie é mire, te mos jéte kryélarte é te mos shanje kurre sherbetoret. Sé bota âsht si-rrota é qérrés é s' dihét sé ç' munt te ma gdhihét néser; munt te na ngjaje te bâhémi shebetoret é te tjérevét. Na vjén mire névé te na shajen te tjéret é te na flasin fjale te rênda? . . .

Pérendia thote qe te duam gjithe njérezien, po, kur é shajem tjatrin, nuke munt t' á duam.

Fjala thote : «Atô qe s' na pelqéjen névé te na i

bâjen te tjéret, as na lé te mos u a bâjem te tjérevét.»

15.

TRUPI I NJÈRIUT

Ne trup te njériut shquajem: koken, kurmin dhé anet.

Pjésa é sipermé dhé é pasmé é kokes quhét kafke. Kafka âsht é mbuluamé mé qimé, te cilat i thémi léshera, kripe osè floke. Kripi i njériut asht i zi, i kuqal, i vérdhe, i keshtênjte; floket kur sbardhén nga pléqesia, quhén thinja.

Perpara kokes gjendét balli, syt, vétullat, qépallat é-syvét, hunda nde mést te du syvét é cila ka dye vrima; nen hunde âsht goja, é cila ka dye búze; mbrênda gojes jane dhâmbet é gjuha. Téj é ketéj hundes jane faqét dhe prane atyné dy véshet.

Burrat kane mbi buzen é sipermé mustéqét, dhé mbi faqét rréth m' ane te poshtérmé mjékeren. Koka, qe thirrét é dhé kryé é kaptine, ngjitét ne kurm mé ane te qafes é cila perpara mérr émmin gryke a fyt.

Pjésa é perpareshmé é kurmit a trupit quhét krahenuar dhé nên krahenuar âsht barku. Pjésa é prapmé é trupit thohét kurris a shpine dhé atjè jane spatullat dhé brinjet. Mbrenda kurmit jane muskeniét, plândesi, zorret étj.

Anet é sipermé quhén duar, te poshtermét kâmbe. Dora ka pellâmben é pêse gjishtat; m' ane te gjishtavét jáne thonjt. Kâmbet perbâhén nga çapoku, gjuni, kerçiku, putra a shputa themrba é pêse gjishta.

Jane njéres qe s' i kane te tâna keto ja i kane te mêta. Ca jane te vérbte, ca dorethate a doreprére te tjére jane te çale a kambeprére. Te tille njéres jane te mjére é kur i shohim na vjén kéq na jémi zêmremire dhé na dhemp shpirti per 'ta.

16.

I ÇALI

Djémet lozin jashte ne lâme: therrésin, tundén, kercéjne, brédhin, hidhén dhé dukén shum te kenaqune, psé qéshin gjithenje duké luajtun. Vétem nje nga atâ nuke lot, as nuke tundét faré nga vendi, po rrin e véshtron te tjéret qe lozin.

Psé s' lot ai i mjéri? psé rrin ne mendim? A thua nuk' i pelqéjen lodrat? Jo; i a ka ânda shum te shkretit, por âsht i çal é nuke écen dot mé vrap, po tundét duké u-peshtétun me dy stépinj te gjate. Perandaj rri nde nje vent dhé per se largu véshtron shoket qe lozin, dhé nuk' u a ka cmir atyné qe brédhin é kercéjen é qéshin; i vjén mire kur i shéh ashtù te kenaqune é qéshe édhè ai mé lodra qe bâjen te tjéret.

Çuna, o çuna, mos é lini vétem ate djalin é çale,

sé édhè ai é don shoqenien; qasjuni, trégoni dashunie é miqesie. Kurre s' bân mé i lâne vétem te çalet, kurre s' âsht mire te largohémi nga 'ta, sé ashtù u deftéjem qe s' na dhemp zêmera per 'ta.

17.

USHQIMÉT

Njériu, si édhè te gjitha kafshet ka névoje te haje. Ushqimi i njériut âsht te ngrânet dhé te piret. Te ngrânat i marrim nga bimet é nga kafshet.

Nga bimet marrim miéllin mé te cilin mbrujem buken, makaronat, pétet, kulândrat, pitét, é te tjéra gjélle t' âmbela. Miélli nxiéret nga gruni, miseri, élbi qe thuhén mé nje fjale d r i t h e n a; Ketò i bluajem ne mullî.

Haam édhè pemet é drujvét si qershiat, pjéshkat, dardhat, mollat, kumbullat, arrat, lajthiat, rrushin, fiqt, dhé shume te tjéra.

Nga shtâzet haam mishin é kaut, te dashit, te cjapit, te shume kafshevét t' égra é te shume zoqvét. Pijem édhè qumeshtin é dhies, te lopes, te délés; nga qumeshti bâjem gjalpin, dhalet, djathin, shtalpin, gjizen.

Nga zoqt haam pulen, paten, rosen, shkurten, thellânzen, étj. Haam édhè véet é disa shpêzavét, si mé thâne, atô te pules, te cilat jane fort t' ushqimshmé é te mira per shendétin é njériut. Haam édhè péshqit é te tjéra kafshe te détit.

Gjéllet i haam te ziémé a te pjékuna. Disa péshq i krypim é i mbajem ne ne krype shume kohe; pastaj i haam te paziéme sé i ká régjune krypa.

Zakonisht haam trie hére ne dite: ne mengjès, ne dréke ne darke.

Pa ngrâne s' múnt te rrojem por édhè gjélla é shume na prishe si prape na prishin kur gjéllet jâné te hupeta e te ndyta.

Duké ngrâne buke rrini t' urte o çuma.. é mos nxitoni po pértypni mire buken édhè gjéllen; mos trokellitni lugen ne tryézé. Pas ngrânejés ngrituni é lani duart é dhâmbet.

Si perpara si pas qe te hani faljuni Zotit qe na dha kaqe te mira é mos harroni te vobetit, por épni édhè atyné te haan. Porosia é Pérendies âsht te duam é te ndihim te varferit, sé ashtù i huajem Zotit.

18.

DRITHENAT

Nga gjithe bimet qe mbjéllim, mâ te vléfshmé jane drithenat. Mé miéllin qe nxjérrin prèj 'tyné gatuajen buken, qe âsht théméli i uslhqimit é mé kallmé é mé kashte te 'tyné ushqéjem kafshet shtepiaké, qe jane aqe te dobieshmé.

Bujku lavron arat dhé mbiéll grunin ne Shemiter a ne Shenandré.

Gruni bin po gjith dimnin bima s' dukét; po kur

dél prentvéra, atehéré édhè gruni nise mé dalun mbi dhé, pa rritét mé nxitim. Ne majé te kallmit dél kallini i grunit, i cili mbushét plot mé koqé. Kallini dale nga dale svérdhét é ne Qershuar a ne Korrik gruni pi-

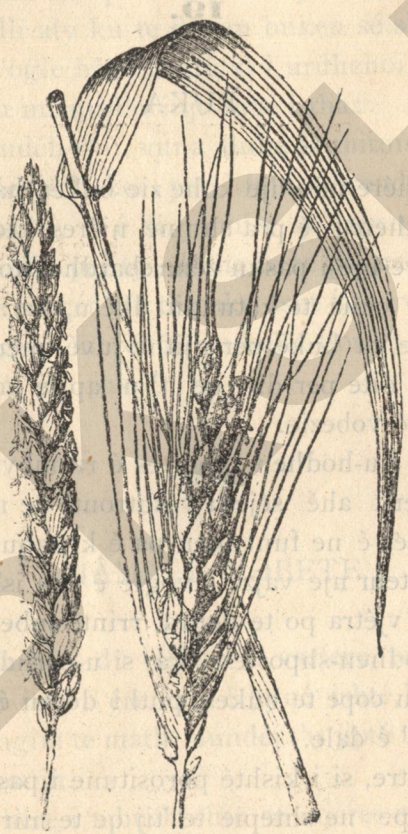

qét· é atehéré bujku mérr drapenin, vété n' ara, korre kallinjt, i lidhe duaj, i shpié ne lâme é aty' i shien qe te dahét kashta nga koqét.

Grunit i ngjajen édhè élbi tershâna, méli é orizi.. Orizi âsht ushqim fort i mire per njérin; orizi rritét ne visé te lageta.

19.

BUKA

Qé nje hére nde nje kohe zie buké; thatesina kishté prishun drithenat é pra shume njéres hiqnin kéq nga uria. Atehére nje i pasun zêmrebardhe ftoi nde shtepie te 'tij njezèt çuna te katundit dhé u tha : Mbrenda ne kete shporte ka buke per gjithe juvé, mérrni-é é hani-é pa te vini dite per dite qe t' u ap te hani gjér sa te shkonje kejô vobezie.

Djémet i u-hodhen shportes é rrembyén njeni nga duart é tjaterit ahé séjcili véshtronté te mirrté mâ te madhen cope; é ne funt iken pa é kenaqun faré atê qe u a dha. Vétem nje vajze é vogle é cila ishté véshune mé pékta te vjétra po te delira, rrinté mbe nje ane kur djémt i u-hodhen-shportes, pra, si u-perndaan atà mori ma te voglen cope te bukes, puthi doren é mirebânesit é shkoi dal' é dale.

Diten tjatre, si i kishté porositune i passuni, djémet shkuan prapé ne shtepie te 'tij qe te mirrnin buken. é rrembyen prapé si te terbuare pa i thâne gjâ faré dhânesit; véç, ajo çupa é vogle ndênji urtisht si diten é pare, mori ne funt copen mâ te vogle te bukes i puthi doren dhuronjesit dhé vaté na shtepie te 'saj. Kur ar-

rini, i dha buken s' âmes e cila é théu nde mést qe t'a ndanté per gjymese, po ç' gjéti? Gjéti mbrenda shume florij! É âma u-çudit téper, u-mendua nje grime, pastaj tha: kete buke dikush é ka vene, duké lajthitun, ne shporten tândé; perandaj, o vajze é imé, mérr-i flo rinjt dhé siélli aty ku te dhaan buken sé s'jane t' anet.

Vajza é vogle bâni ashtù si i urdhenoi é âma, por i begati s' i a mbajti-florinjt édhè i tha:

«Mos pandéh sé i vuna duké lajthitun florinjt ne copen é vogle te bukes, por i futa mbrenda mé qellim qe t' i marrish ti, sé é dinja mire qe copen é vogle diémet do t' a linin per ty; désha te te paguanja urtesien. Ai njéri qe kenaqét mé te paka âsht fatbardhe é i lume édhè kur s' gjen mbrenda ne buke florinj. Njériu lypsét te kenaqét mé pak».

20.

MÂMA É VOBETE

Qéne nje hére dy vllézer te varfere, te cilevét u kishté vdékun i ati; é mâma é 'tyné ishté kaq' é vobete sa mé shtrengim te math mundéj t'u jipté nje çike buke te thate te hanin.

Shume hére i mbushéshin se mjéres syt mé lote qe nuke munt t'u jipté tjatre gjâ pervéç sé buke te thate. Pérendia é dinté mé sa mundim é fitonté édhè ate buke te thate.

Njeni nga djémet é 'saj é hanté buken mé ândjé te

madhé ndonsè ishtè é hupte; ashtù ushqéhéj mire mé buke te thate, é rritéj é ishté gjithenje shendosh é i gezuar. Po tjatri nuk' é hanté dot buken é thate mé shijé, é kurdohére qahéj é thoshté: kejò buke é thate nuke me shkon. Perandaj ishté i dobet é i semune.

I shendoshi vénté nga dita ne shkolle, i ndihté s' âmes dhé s' rrinté kurre pa pune. I dobeti ishté pertac; as ne shkolle shkonté as ne shtepie nuke punonté qe t' i ndihté s' âmes. S' mundohej é nuke tundéj faré, perandaj nuke hanté mé ândjé é ishté gjithenje i semune.

Puna na bân t' a haam buken mé shijé te mandhé; Kur kémi urie édhê buka é thate na dukêt shun é âmbele.

21.

KAFÉJA

Démirit te vogel i pelqénté shum kaféja, po s' dinté faré ç' âsht dhé nga é marrin kafén.

Nje dite i ati i tha qe âsht turp te mos dije njériu sé ç' jane atô qe han é pin dhé nga te cilat kenaqét é ndién shijé. Démirit i érth mé te vertéte marré, dhé diten é nésermé, posa qe vaté ne shkolle, pyéti mesonjesin ç' ishté kaféja qe pijem.

Mesonjesi i tha : Kaféja âsht nje peme é cila i shembellén shum molles, por âsht peme qe i mban flètet édhè ne dimen; flétet é 'saja i perngjajen fléfevét te dafines. Lulét jane te bardha si te qershies dhé mba-

jen ére te mire. Gjith vitin ka lulé te cilat perseritén me njezét é katre ore.

Pema é kafés shembellèn mé pemen é qershies; koqét perpara jane te kuqé, po kur piqén nzihén

Kaféja rritét ne vendé te ngrohta, perandaj ne visé t' ona nuke gjendét. Atdhéu i kafés âsht Abisinia, nje vent shum lark nga na, n' Afrike te poshtmé. Andéj é muaren kafén é é suallen ne te tjéra vendé te ngrohta si n' Arabie, ku sot dél shume kafé. Afer Mokes, qytét i Arabis, dél kaféja mâ é mire; keshtù qe, per te thâne kafé é mire, thohét kafé Moké.

Kaféja âsht è hidhune, é per kete i hédhim shéqèr mbrenda. Pake njéres é pijen kafén pa shéqèr; po mé shéqèr na dukét é mire. Éra é kafés âsht shum é pelqyeshmé.

Ne mengjés nje çike kafé mè qumesht, ku te ngjyéjem buken mbrenda, âsht fort é mire per shendét. Po kur pijem shume kafé na prishe, perandaj, sa te mundim, te rrudhémi é te mos pijem shume kafé diten.

22.

SHÉQÉRI

Kaféja pa chéqèr thuaj sé po âsht é téper per névé, âsht kaq' é hidhune sa mâ s' pihét. Shéqéri âsht mâ i névojeshem sé kaféja, sepsê nuke na lypsét vétem per kafé, por é perdorim édhé per shume gjâna te

tjéra. Shéqéri gjendét ne bime si ne kallam te Hindit, i cili ka shum shéqèr, é pra i thone kallam shéqéri. Ky kallam s' bâhét ne vendé t' ona, po ne visé te ngrohta si ne Hind é ne Misir.

Kallami i shéqérit shembellèn shum mé atê te misrit, dhé rritét gjér me tré métra. Piqét ne Qershuar a ne Korrik. Kur piqét, présin kallamat, héqin flétet, i lidhin duaj, pastaj i sjéllin ne disa mullinj qe jane te bâmune per kete pune. Mbrenda mullinit âsht nje maqine é hékurte; aty i hédhin kallamat dhé i shtypin si shtypét rrushi é ullinjt. Ashtù dél lângu, te cilin é mblédhin ne êne; pastaj kete lânk é ziéjen me uje kelqérjé qe te qeronét, é kullojen ne te tjéra êne ték piqét dhé ashtu me ne funt bâhét shéqéri. Po mé te gjitha keto perdorimé shéqéri s' âsht akoma qeruar mire é pra mbétét si i vérdhe a i zi. Ashtu si âsht i pa delirun mire é sjéllin ne Ênglетére, ne Frânce dhè ne visé te tjéra, ku é qerojen mâ mire mé maqina mâ te holla dhé keshtù kémi ne trégetie shéqérin é bardhe, qe âsht aqe fort i névojeshem.

23.

HAMESI

Démua ishté nje djale i vogel, i mire é i urte; vétem nje zakon te kéq kishté, ish hames. Kaqe grykesuar ishté sa qe s' munt t' a mbanté doren pa sgjatun per mé marre ç' do gjâ qe shihté perpara. Shume héré

é kishin qertuar, é kishin lâne pa ngrâne dréke, po zakonin é lik s' é harronté dot.

Nje dite é âma kishté dalun jashte shtepies é kishté harruar arken hapune. Démua é pa, u-gezua téper dhé u-hoth te gjenté shéqérin mbrenda ; po, kur shekoi è nuke gjéti gjâ, mbéti shum kéq ; keshtù qe nuke vuni 'rée kapakum é arkes qe i ra dores é i-a-bâni mé gjak. Sherbétorja, é cila ishté ne dhome tjatre é po gatuanté gjéllen per darke, kur ndegjoi krismen, shkoi mé vrap ne dhome ku ishté Démua qe po qanté nga dhembjét. Zuni t' i lithté doren qe mos t' i rrithté shum gjak, kur, pas nje grimé u-kethyé é âma nga se jashtemit, é u-frikesua fort é mjéra kur pa gjakum é derdhun é Démon qe po qanté. Démos i u-semua kéq dora, keshtù qe muaren mjékun, i cili é mjékoi dite per dite gjér sa i a shendoshi faré doren.

Démua, pas ketij rréziku qe pesoi, é harroi grykesien é s' kerkonté mâ ne shtepie gjana per te ngrâne ; as hypté mbi froné as hapté arke, po rrinté i urte é vétem kur i jipnin gjâ hanté, po véte as s' é kerkonté as s' é mirrté.

24.

RROBAT

Pervèç ushqimit na njérezit kémi névoje édhè per rroba a téshat, te cilat na ruajen nga te ftohtit. Ne

vére véshim rroba te holla é te léhta, ne dimen te trasha é te rânda.

Téshat é-véres bâhén nga pambuku, nga lini é nga mendafshi por atô te dimnit bâhén nga léshi i délés. Léshin é lajem qe t'i dale ljyra, é kréhin, é tjérrim, é ngjyéjem é pastaj é endim é é punojem ne végje a avliment é keshtù bâhét pelhura. Pelhuren é bléjen trégetaret é qépesit é ketà, duké é matun mé kut, é présin mé gershâne, é qépin é é bâjen rroba si i duam na njérezit.

Ne kâmbe mbathim opingat a kepucet, te cilat i bân opingari a kepucebânesi nga lekura é kafshevét. Po ka shume njéres te varfere qe écin sbathure. Véç kepucevét kémi ne kâmbe çorapét dhé ne kercie te kâmbes tirqit. Çorapét i bâjen grat é shtepies mé trée' a pêse fijé hékuri te holla qe thohén gjylpnére. Çorapét bâhén préj pambuku per ne vére, dhé per ne dimen mé lesh déléjé.

Ne koke vêem kesulen a qéléshén é cila bâhét édhè ajô préj léshi é ndonje hére préj pambuku. Ne koke mbajen édhè shapka; atô te véres bâhén édhè préj kashté. Grat é Shqiperies é mbulojen kryét mé shamia.

Per mé qépun rrobat na lypsén gjylpâna, penjt, ngishtja: gjylpânat bâhén préj hékuri, penjt nga pambuku, nga mendafshi é nga léshi.

Shume njéres, pas punes qe punojen, kane édhè rrobat é ndryshmé. Te tille jane ushtaret, kryéushtaret, zyrtaret, détaret, postjéret, sherbetoret é pallatévét te medhânj, djémet é shkollavét te mbrendeshmé dhé te

tjére. Ne shume visé ne Shqipérie véshin akoma fustanét é bardha mé shume kinda, tirqit dhé opingat.

Nga téshat dukét njériu ne âsht i pasun a i vobet, i paqeshem a i ndyr. Perandaj, o çuna, véshtroni t'i mbani rrobat é delira; dhé ju, o djéme te pasune, téshat é vjétra t'i ruani per te varferit.

25.

SHTEPIA

Shtepia âsht shum é névojeshmé per njériu, sé na ruan nga te ftohtit, nga shiu, nga éra, nga diélli dhé na é bân jéten te qéteshmé é te pelqyéshmé.

Nde kohena shum te vjétera njérezit rroniu si égersinat pa shtepie ndeper shpélla a ne kufoma a sgaura te drunjevét ne pull; po duké u-sbutun pak nga pak njériu, zuni te bânté shtepia nga kallamat, pastaj te plista dhé me ne funt i bâni te gurta é te medha si i shohim sot.

Shtepia ngrihét ne vent te shendoshe ku é zen diélli dhé éra. Lypsét te kéte dhomat a te kethyémét te medha, te kéte dritarét te gjâna, qe te hynje diélli dhé ajri i qeruar. Atjè ku flêjem duhét t'a kémi dritarén te hapune dite é nate. Thote fjala qe ate shtepie qe s' é shéh diélli é shêh dendun sheronjesi; é kejo fjale âsht é vertéte, sé shtepia, qe nuk é zen diélli mban lagesine, é lagesina é dijem te gjithe sé âsht fort é dâmshmé per shendétin. Perandaj lypsét

kurdohére t' a hapim dritarén per ca kohe, sado te ftohte qe te jéte.

Shtepien, si édhè trupin t' ene, duhét t'a mbajem te paqmé te lajem truallin shpésh dhé murét t' i lyéjem hère per hére mé kelqéré, é dhomat t' i fshijem mire dite per dite.

Shume njéres é ngrejen shtepien mbrenda nde kopeshtinjé, é ky âsht nje zakon i mire sé pemet qérojen ajrin; po nuke lypsét te jéne fort afer shtepies sé na zâan diéllin.

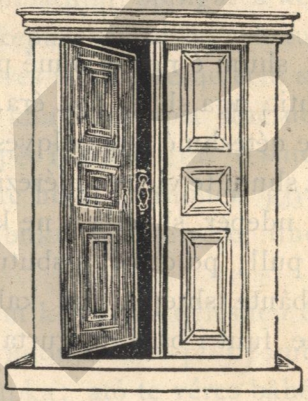

Per te ndertuar nje shtepie duhén gure, kelqéré, râne, balte, dhoga a drrasa, tréna, gozhda dhé thumba, tjégulla é te tjéra. Nde 'tê punojen mjéshtrat, drugdhêndesit, gurskalitesit, é te tjére punetóre ndihmetare: te gjithe ketà punojèn nen urdhen te kryémjéshtrit.

Shtepiat nuke shembelléjen njena mé tjatren : ca kane shume dhoma ca kane pake ca jane te vogla ca te mbedhaja, ca te nalta ca te ulta.

Shtepiat é te begatevét jane te medha, kane shume dhoma é jane te stolisuna mé shume plaçka ; atô te te varferevét jane te vogla t' unjta s' kane shume dhoma as shume tésha, é murét é 'tyné jane mé plisa.

26.

BALTEPUNONJESI

Shtepiat é te varferevét bâhén mé plisa a plita, psé keshtù kushtojen mâ lir. Plitat kane nje forme a trajte, qe shembellèn mé librin qe kendojem, po jane mâ te trasha.

Mos pandéhni sé plitat gjendén te gatishme ne dhé si guret ; jo, plitat gatuhén si buka. Mjéshtri, qe bân plitat, merr balten nga dhéu, nje lloj balté te bute é te ngjismé, é trazon mé uje, é mbrun si buken, pastaj é prét copa copa é i len ne diéll te thahén. Mé ketô bâhét muri ; po qe plitat te dalin mâ te forta é mâ te mira lypsét mé i pjékune ne furre.

Ai mjéshter, qe pjék plitat, bân édhè ênet préj balté te shtepies, te cilat na duhén per mé i mbushun mé uje, mé vaj, mé uthulle, é édhè per mé ziém gjéllet mbrenda. Ketò êne jane: shtâma, rrugjéja, poçéja, vorba, végshi, pjata, etj. Dhé ketò êne bâhén si plitat, po per ketò perdorét balta mâ é mire. Mbi pjatat é mbi kupat é kafés baltepunonjesi shkruén luté te bukura te cilat nuke shuhén kurre.

27.

BALTA

Guret dhé plitat, mé te cilet ndertojem murét é shtepies, vihén njeni mbi tjatrin, po qe te qendrojen dhé mos te livisin nga vendi, duhét te hidhét nde mést te 'tuné balte.

Balta bâhét duke trazuar rânen mé kelqérén. Rânen é marrim anavét te luménjvét é é gjêjem édhè ne dhé. Kelqéréja bâhét nga nje lloj guri, te cilin é djégim ne furre.

Mé ate balte qe hédhim nde mést te murit, guret shtrengonén édhè kolisén, é ashtù muri dél i fort é nuke prishét dot mé léhtesie.

28.

DITA É NATA

Pa dalun diélli zen é sbardhullonét dita; dal' é nga dale érresina é nates hiqét dhé bâhét prape dite. Hyjt nje é nga nje shuhén nga qiélli, dhé hâna, kur âsht ne qiéll, pérendóñ. Nga te lémit é diéllit qiélli zen é sterkuqét, po diélli akoma nuke dukét. Te gjitha shtâzet, qe flinin, ngrihén nga gjumi, é mâ pare zoqt te cilet mé kângen é âmbele te mengjésit pergezojen t'ardhunit é dites.

Pas nje grimé dukét ne qiéll diélli, i cili ngrohe dhé ndrite dhén é te gjitha sa jane, mbi faqén é dhéut.

Édhè njérezit ngrihém nga gjumi dhé i falén Pérendies qe u la shendétin naten qe shkoi, dhé i lutén qe t' u ndihe diten qe u-gdhi. Mé fuqie te rée zâan punen é dites qe te fitojen buken é femijes. Çunat é mire bânén édhè atà gati per punen é 'tyné, shkojen ne shkolle ku kane per te mesuar dituníe te vléfshmé mé te cilat do te mundén nje dite te fitojen per te shkumun mire jéten.

Keshtù shkojem diten duké punuar é duké u-munduar; pa diélli ne qiéll shkon udhen e 'tij é arrin ne te pérenduar prapa malit; drita pakesohét, mbrâmja vjén é pas nje grimé nata, si nje bulice, é mbulòn token. Zoqt pushojen kângen dhé hyjen ne folée, kafshet shtepiaké kethéhén nga kullota ne grasht, dhé égersinat futén ndeper shpéllat é véta; po jane ça nga ketò qe atehéré nisin mé dalun, psé naten n' érresine kerkojen per te ngrâne.

Njériu punetor kethéhét édhè ai i lodhun é i keputun nga puna é gjithe dites, dhé kerkòn te pushonje é te çlodhét ne shtepie prane femijes se véte. Han buken qe fitoi diten, pastaj vété é shtrihét ne shtrat ku é zen gjumi me nje hére nga te lodhunit é téperm. Ne gjume mérr fuqie te rée per punen é nésermé.

Dita é nata kane njezét é katre ore. Me vére dita âsht fort mâ é gjate sé nata, ne dimen perkundrazi. Ditet mâ te gjata jane ne Qershuar, pastaj zâan é vogelohén

gjér ne Shenandré kur kémi ditet mâ te shkurtat é nétet mâ te gjatat.

Diélli nuk' é sdrite gjithe dhén me nje ore. Shume hére diéllin nuk' é shohim, si kur âsht vrânet, psé atehéré rêet é zéza é mbulojen, é diélli nuke dukét.

Diélli é sdrite dhén dhé é ngrohe; pa diéll as drunjet, as kafshet, as njérezit nuke do te rronin.

Ne-lindje é ne pérendim munt t'a shekojem diéllin, po, kur ndodhét nde mést te qiéllit, s' munt t' a keqyrim dot sé na verbòn syt mé driten é madhé qe ka.

Si pérendon diélli zen nata, po nata s' âsht gjithenje é érrte; shume hére ndritét nga drita é hânezes, drite jo é madhé por é ambele. Naten shkelqéjen édhè hyjt te cilet jane te pa numer ne qiéll.

Kur hâna âsht plot jep mjaft drite, por hana hahét é vogelohét shpéjt é dukét si drapen; hahét prape dal' é nga dale sa mbétét si vètulle, pastaj humbét faré; po prape zihét perseri hâna é rée.

Diélli dhé hyjt s'tundén nga vendi po dhéu bashke mé hânen siéllét é rrotullohét me bosht te tij si mishi ne héll.

29.

GJUMI

Sa i névojeshem âsht gjumi per njérin! Trupi, i lodhun nga puna é dites, ne gjume prehét dhé mérr fuqie te rée, dhé mendja, duké fjétun naten, ngrihét

ne mengjès é qeruare. Pa mendohuni sa te kenaqune é sa buzeqéshune jéni ne mengjès kur sgjohéni, qe te munt t'a kupetoni sa é madhé gjâ é mire âsht gjumi, te cilin na é dha Pérendia qe te harrojem mendimét é te çlodhémi é te bâhémi gati per diten é nésermé.

Po, ndonsè gjumi âsht i névojeshem nuke bân édhè te flêjem téper. Ç' dó pune kur é bâjem mé te téper, na prishe. É dini te gjithe mire qe te ngrânet âsht shum i névojeshem, psé pa ngrâne s'rrojem dot, por édhè te ngrânet pa mase bân fort kéq; ashtù pra édhè gjumi téper.Kush flên dhé s' ngrihét ne mengjès nga shtrati âsht gjumash dhé pertac, é s'âsht i zoti as per nje pune. Njériu duhét te mesohét te qohét ne mengjès hérét sé ashtu dhé shendétin é ruan dhé punen é veshtron mire. Oret é mengjésit jan mâ te mirat é dites per pune.

Shume hére naten s' fléjem mire gjumi na pritét é na trazohét mé disa andrra te liga. Kete é pesojem kur haam téper ne darke é kur mbulohémi rânde, a kur jémi te hélmuare ne zêmere, a kur jémi te semune.

30.

KATRE STINET É MOTIT

Koha s'âsht gjithmone é mire, shume hére prishét; po véç kesaj ne vére kémi téper te nxéhte, ne dimen téper te ftohte, ne prentvére é ne vjéshte s' kémi as te nxéhte as te ftohte.

Ditet prape nuke jane nje: hére jane te gjata hére te shkurta, é ashtù nétet jane te gjata kur ditet jane te shkurta, é jane te shkurta kur détet jane te gjata.

Moti dahét ne katre stine, qe jane: Prentvéra, Véra, Vjéshta, Dimni. Vjéti ka dymbedhéte muaj qe jane: Kaléndori a Janari, Shkurti a Frori, Marsi, Prilli, Maji, Qershori, Korriku, Gushti a Djégaguri, Vjéshta é pare a Shtatori, Vjéshta é dyté a Shemitri, Vjéshta é tréte a Shemhilli, Shenandréu a Dimerori.

Stinet é motit kane séjcila nga tré muaj. Marsi, Prilli, Maji bâjen Prentvéren ne te cilen çélin lulét; Qershori, Korriku, Gushti jane tré muajet é Véres; trie Vjéshtat bâjen Vjéshten, é Shenandréu, Kalendori é Shkurti bâjen Dimnin.

Ne dimen nétet jane te gjata é ditet te shkurta; bân te ftohte, fryn ére é kéqé, bié shi, ngrihét akull é shume héré bié édhè bore. Déti âsht ne tallazé ujenat ngrihén, qiélli âsht i vrânét, é s' kémi té tjéra peme per te ngrâne véç arra, molla, fiq te thate dhé keshtenja. Zoqt s' kendojen, kafshet rrijen mbrenda. Shume égersina flêjen gjith dimnin é sgjodhén kur zen koha é ngrohét. Po njérezit? Atà qe jane te pasune kane shtepiat é ngrohta, kane te gjitha te mirat é haan é pijen; po mâ te shumet héqin téper ne dimen, sé s' kane as rroba te trasha, as shtepia te nxéhta, as pune s' gjêjen te punojen é te fitojen buken; é vuajen, pra nga uria, é dridhén nga te ftohtit.

Pas dimnit vjén prentvéra koha é lulévét. Ne prent-

vére nuke bân te ftohte, diélli çan rêet dhé ngrohe token, qe zen é gjélberohét, pemet leshojen lulé é fléte, lulét dérdhin ére te mire, zoqt zâan prape kângen é âmbele, kafshevét u shpihét gjaku, sgjonén é dalin, jashte, njérezit mé gas te math véshtrojen bukurien é natyres dhé i falén Zotit per te miren é Tij.

Pas prentvéres vjen véra. Ditet bâhén shum te gjata é nétet shkurtohén; bâhét vape é madhé rrézét é diéllit djégin, pemet piqén, é bujku paguhét per mundimét é véta duké korre drithenat é duké vjélun venéshtat.

Ne funt vjén vjéshta. Ditet shkurtohén, nétet sgjatén, koha zen é ftohét. Bié shum shi, dhéu sbutét é bujku mérr parmendén dhé qét é vété é lavròn arat. Dal' é nga dale flétet é pemevét svérdhohén dhé zâan é bijen, drunjet mbétén si te thata, as zoqt s' kendojen mâ dége me dége. Te gjitha bièn ne gjume é i bâhén gati dimnit.

31.

U J I

Uji gjendét mé te téper ne ç' do vent. Uji qe pijem s' ka as ndonje ngjyre, é perandaj kur é hédhim ne gastaré nuke çquhét mâ.

Por ujenat é détit, te liqenit, te lumit dukén si te ngjyémé; rrézét é diéllit, duké râne mbi ujena, i ngjyéjen te gjèlbura si flétet é pemevét a si te rrimtit é qiéllit.

Uji rrjéth gjithenje é nuke ka forme, po mérr formen é ênevét ne te cilet é hédhim ; po kur bân te ftohte, uji ngrihét akull é atehéré bâhét cope é nuke tundét é nuke rrjéth mâ. Prape kur âsht shum te nxéhte, uji avullonét, dél nga êna ne te cilen gjendét é iken si ajri. Po te vêem nje êne mé uje ne zjarr, uji avullonét é êna mbétét é thate, sé uji u-bâ avull.

Pa uje nuke rrojem dot ; kur na mérr étja te gjithe é dijem sa vlén nje çike uje i ftohet. Pervèç sé per t' a pimun, ujt na duhét édhè qe te lajem trupin é rrobat. Pa uje s' munt te rrojen as kafshet, as pemet.

Barenat, te mbjéllunat, é gjithe bimet é lulét é bukura pa uje véshkén é thahén. Visét ku nuke rrjédhin lumenj é ne te çilat nuke bié shi dendun s' jane faré te bukura ; te thatit bié zie te madhé kudo.

Uji rrjéth nga bunimét qe jane ne dhé, po dél ujè édhè nga pusat te cilet i hapin njérezit. Uji duké rrjédhun mblidhét bashke é perbân perrojét, lumenjt, liqenat ; déti rréthon é perlage tâne token.

Uji i lumit vjén nga malét é larta shkon ndeper shume visé, ndeper gryka malésh é ndeper fusha é pastaj derdhét ne dét. Bunimi nga dél uji lumit thohét amull. Lumi ka dye brigjé a buze, brégun é djathet é brégun é majte ; ka édhé gryken ndeper te cilen dérdhét ne dét. Brégu i djathet âsht ai qe kémi nga dora é djathte kur véshtrojem lumin qe shkon terposhte ; i majti âsht ai qe na rrin n' ane te majte.

Uji i liqenit nuke rrjéth sé liqenat jane te rréthuare nga dhéu.

Ujenat é lumenjvét, te pusavét, te krojévét te bu-

nimévét i quajem ujena t' âmbéla psé pihén ; uji i détit âsht i ngjélme é s' pihét.

Nga dhéu dalin édhè ujena te nxéhta, te cilat jane te perziémé mé shume barena, mé xéhé é mé métallé é per kete thirrén ujena métalliké, te cilat jane shum te vléfshmé per disa semundjé : ketò i pijem si barena a lahémi mé 'to per t' ushendoshum.

Fundi i détit i shembelén fort dhéut ; s' âsht rrafsh, po ka brigjé, malé, fusha ; perandaj déti ne ca vendé âsht fort i thélle, ne ca te tjéra âsht i céke.

Ne funt te détit bijen shume bime é rrojen shume péshq. Péshq te medhînj é te végjele rrojen édhè n' ujena t' âmbela te lumit é te liqenit, po jo sa ne dét..

32.

PÉSHQIT É SHTRENJTE

Nje trégetar i pasun ftoi nje dite ca miq dhé u tha sé do t' u gatuanté shume gjélle dhé disa péshq qe s' gjendén dendun.

Vertéte ne tryéze, kur ndéjen te hanin, sherbetoret suallen shume gjélle te mira, po péshqit akoma jo. Ne funt suallen nje kupe té mbuluamé, ne te cilen miqt bésonin sé do te gjendéshin péshqit é ralle ; po, per çudie, kur é sbuluan, gjéten mbrenda disa te holla te florinjta.

Trégetari u tha atehéré miqvét : ju dhashe fjalen qe kishim per te ngrâne édhè péshq, po péshqit tashi

jane shum shtrenjt. U-méndova qe ne katunt t' ene âsht nje punetuar i semune; femija é 'tij héq téper nga vobezia, s'ka as buken é dites. Mé aqe te holla sa do te prishnja per péshqit, ajo femije é mjére munt te shkonje shume kòhe. Ne doni t' i haam péshk atò te holla, qe kéni perpara ne kupe, do te dergonj tani gjélletarin te na blénje é nuke do te vononje te na é bânje gati; po, ne mendoni sé mé keto te holla âsht mâ mire t' i ndihim asâj femijé te varfere, une do te jù blénj péshq te tjére.

Pas kesaj fjalé te gjithe é lavduan trégetarin per zêmeren é dhimeshmé te tij, é séicili uxori é i dha gj'a gjâ per t' i ndihun punetorit te semune. Keshtù shtepia é atij te varferi shkoi shume kohe mé atô te holla gjér sa ai u-shendosh é u-bâ prape i zoti per pune.

33.

KAFSHET SHTEPIAKÉ

Shume kafshe te buta rrojen ne shtepie mé njérin é i sherbéjen; ketò kafshe i thémi shtepiaké é jane qumeshtoré a zoq. Qumeshtorét jane lòpa, délja, dhia, kali, gomari, qeni macja étj. Nga zoqt mbajem pulat, patat, rosat, pulat é détit étj.

Ketò kafshe na jane shum te vléfshmé; mishin é mâ te shumavét nga 'to é hame dhé âsht ushqîm fort i mire. Veç mishit ca nga qumeshtorét na japin qumeshtin mé te cilin bâjem gjalpin, djathin, é gjith bylmé-

tin é shtepies. Pulat na bâjen véet, qe jane shum te mira per t' u-ngrâne.

Ca nga kafshet shtepiaké na japin léshin mé te cilin bâjem rrobat é dimnit é mbulésat é shtratit. Mé lekuren é ca kafshevé bâjem opingat é kepucet. Po véç ketyné te miravé kafshet shtepiaké na bajen édhè sherbimé te tjéra: kau édhè kali ngréhin parmendén nder ara, ngréhin qérrét, é kali ngarkohét édhè i hypim; ashtù édhè mushka é gomari mbajen barre te rânda, é sjéllin gurin é mullinit te drithit é te vajit, é kethéjén édhè maqina te tjéra. Qeni na ruan shtepien, kopeshtinjét, arat, venéshtat, é édhè bagetien nga bishat é égra.

Kafshet shtepiaké pra na hyjen fort ne pune é na jane fort te névojeshmé, perandaj édhè na duhét te jémi te mire mé 'to é te mos u trégonémi zêmreliq. É kejo âsht é mira é joue, psé, po t' i véshtrojem mé kujdès, rrojen mâ téper é na done édhè atô é na njohin per zot.

Te gjithe é dijem sa na don qeni, é sa gezohét duké tundun bishtin kur é perkedhélim, é sa trembét é fute bishtin nder shale kur i zêmerohémi. Sa shum duron gomari! i mjéri écen nga dale, po nuke pushon, é, ndonsè é rrahim mé drû, kethèn vithét nga dhembjét po kurre nuke shtié mé shqélmé.

Lypsét pra t' i duam kafshet shtepiaké é t' i qévérisim mire é te mos jémi te keqinj mé 'to, psé ai qe s' âsht zêmredhimshem per kafset nuk' âsht as per njérezit.

34.

KAFSHET

Nje djale i vogle ishté ulun per dhé mé nje gur ne dore. Atjè ish njê vrime é vogle nga é cila dilnin milingonat a thnéglat é ai djali i vogel i shypté mé gur duké luájtun.

Ç' te bâjen, o djalosh. ato thnégla, qe i vrét? — Ç'me bâjen? As gja, po los mé 'to. Nuke âsht pune é madhé psé po shtypinj thnéglat, atò jane te panjéhuna é s'kane te sosun kurre; Psé im 'at vrét zoqt kur vété per gjah? Im' unq pruni njeditezaj nje dhélpene te vramé; Kopshtari vrét krimbat ne kopshte, dê une po vras ca thnégla; s' âsht pra ndonje pune é madhé.

«Pa ndegjò, o djalosh! Yt'at vrét zoqt qe t' j haam, yt 'unq vrét dhélpenen qe na mbyte pulat, kopshtari vrét krimbat qe te mos prishin laknat, po ti psé i vrét thnéglat? Keto nuke te bajen ndonja dâm; po thuaj mâ mire qe i vrét per te luajtun. S munt te marr vésh qysh te vjén mire kur shéh kafshet qe héqin. Thnéglat é shkréta punojen tâne diten pa ngamun njéri, rrojen te gjjtha bashke, kane dashunie nde mést te tyné, dhé na japin mesim per pune, per vllezerie é per dashunie. Perandaj s' bâjen faré mire atà qe vrasin thneglat.

Ik, ik antéj, o djalosh, é len -i thméglat te punojen sé mblédhin ushqimin é vét per ne dimen!»

35.

MOS NGANI KAFSHET

Qazimi ish nje djale zémerak. Kishté nje zakon te lik te ngisté kafshet mé skkop; maçes, qenit, pulavét, kudo qe t'i shihté, ú binté me stap. Kur shihté macen a qenin qe zêmeronéshin, ahéré hîdhenohéj mâ fort é donté t'i rrihté édhè mâ kéq. Prape sikur te shkisté mbi prakun é déres a te vritéj per mur zemeronéj. Te gjitha i kishin faj ketij djali te marre. Keshtù trégonté jo vétem zémere te kéqé, por édhè mendjé te shkurte, psé âsht marrezie é madhé t'u bjére njérîu plaçkavét. Po, kur bâjem ndonje marrezie na véte, s' duam te qor tojem véhtén, po kerkojem te na ndiéjen fajin.

Ne duam te na falin te tjéret, lypsét qe édhè na t' u a ndiéjem atyné fajét kur na fjéjen. Po Qazimi kurre s' mendonéj keshtù gjithenie hidhenohéj sikur t' i kishté, faj gjithe bota, perandaj, per zémeren é lige qe kishté, é gjéti nga Péréndia.

Nje dite pa afer tij nje aneze te cilen,pas zakonit qe kishté, zuni t' a ndiqté é t'i binté, por aneza, si u-shtrengua shum, ne funt é peskoi. Qazimi ulerijti nga te dhembunit é si i marre é ndoqi mé shamie ne dore ngjér sa é shtrini per dhés te ngordhune, aneza ra nen flétet é nje rrapi, po Qazimi u-hoth édhè atjé qe t'a vristé faré, ézuni mé dore fléten é rrapit qe te shihté ku kish râne aneza. Por atjè tèk vuni dorem ish dhé nje

hithes qei meshiku doren, é ashtù Qazimi, duké thirre u-largua andéj.

Ketò pesojen atà djéme qe korkojen te marriu gjak pa pune.

36.

KAFSHET KATREKÂMBESÉ

C' do kafshe ka ca cilésie te véta mé te cilat çquhét é dallohét nga kafshet é tjra.

Nga katrekâmbesét é shtepiès jane shum te vléfshmé, si thaam mâ perpara, kau i cili âsht i ndegjuarshem po pertac; Kali qe âsht i shpéjte, gomari qe ka durim, qeni qe âsht lésnik, délja é urte é dhia é zonja te hype lédhévét é shkrépavét.

Nga kafshet, qe rrojen te lira ndeper malé é pyjé, lépuri âsht frikacak dhé, po sa te ndegjonje fléten te tundét nga éra, iken é fshihét drizavét; dreni iken édhè ai sé êsht i frikeshem é i ka kâmbet mâ te shpéjta sé lépuri. Égersinat u versulén kafshevét te tjéra é shume hére édhè njériut. Ujku arriu luani, jane égersina qe mbysin kafset é tjéra é jane te rrézikshmé édhè per njérin.

Te gjitha ketô kafshe si shtepiakét si t' égrat qe rrojen malévét é pyjévét, ndrrojen njena nga tjatra si nga trupi, si nga ngjyra; po te gjitha kane katre kâmbe, perandaj u thémi katrekâmbesé.

Shume nga ketô jane te mentshmé, si kali, qeni, majmuni i cili bân te tâna punet é njériut. Por édhë égersinat mesojen shume stervitjé. Mbasé é kéni pamun arushen si hidhét é lot vallé é qendròn arithi me dye kâmbet é prapmè!

37.

DÉLJA

Délja âsht kafshe fort é urte é é bute, écen gjithenje mé koke ulun, dhé as don as munt te bânje ndonje te lige.

Mashkulli i déles quhét dash, i cili ka dye brine te perdrédhuna ne ball. Fêmna piéll nje hére ne mot nje qinq te vogel. Shtjérrat jane shum te bukure, kercéjen ndeper fushat é bertasin kur largohén préj s' âmes.

S' ka kafshe mâ te bute sé délja, butesia é saj i dukét ne sy. Zâni i délés thohét blégerim.

Shtjérrat kur largohén nga é âma zâan é blégerojen; é âma u pergjigjét dhé atà kercéjen pas zânit te 'saj.

Dhenet kane dashunie njena mé tjatren, dhé kullosin te gjitha bashke urte é bute; kurre s' largohén e s' perndahén lark bariut é i ndegjojen, atij. Bariu rrin majé shkâmbit duké i râne fyéllit, ka édhè qenin prane qe i ruan kur dhenet kullosin. Kur bân vape é madhé, dhenet s' kullosin dot, po mblidhén nen hijén é lisavét dhè bâjen meris; pra, si pérendòn diélli, ngrihén per te kullotun malit.

Ne dimen malét jane plot mé bore, é barinjt shkojen ne verri te ngrohte prane détit dhé atjè shkojen dimnin.

Trupi i délés âsht i mbuluam mé lésh te dendun. Léshi âsht mâ shum i bardhe, po jane ca dhene qe kane lésh te zi, é ketyné u thémi llaja. Ka édhè dhene qe kane lésh te bardhe é te zi é ketô i therrasim laroshé.

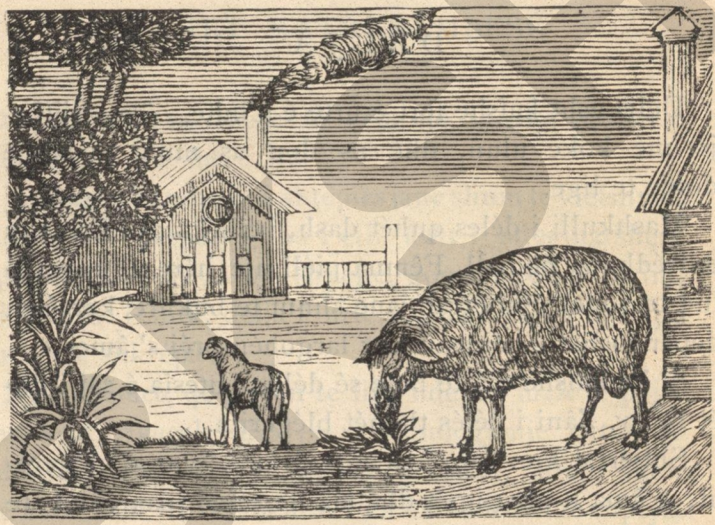

Kryét é délés s' ka lésh te gjate. Dashi, si thaam, ka mbi ball dye brina te drédhuna, e te forta; po jane ca dhene qe s' kane faré, é ketò i thémi kerruta.

Délja nde nofulle te sipermé s' ka dhâmbe perpara. Kâmbet é délés jane te holla dhé kane dye thundra te cilat i mbulojen du thonj te trashe. Bishti i 'saj âsht i gjate,i mbuluam mé lésh dhé i tundét ndeper kâmbe kur écen.

Délja na jép mishin dhé qumeshtin. Ne vére qéthim dhenet dhé léshin é endim é é bâjem pelhura. Nga lékura é délés bâjem kepucet é dorezat qe mbajem ne dimen. Nga zorret bâjem kordhat é lahutes, dhé nga éshtenat bâjem kollen.

38.

KALI

Kali âsht kafshe é bukure dhé kryélarte. Asht mâ é madhja é kafshevét shtepiaké. Fémna quhét péle, é cila piéll nje mes te vogel. Mâzi hidhét, é kercèn si qengji. Kali rron njezét é pêse a tridhéte vjét a mâ shum kur ka qévérie é mbajtjé te mire.

Kali ha shum; te ngrânet è tij jane bari, élbi, tershâna, krundét, kashta. Te ngrânet é don te paqet, é, po te jéte i ndyr, s' é han sadó te kéte urie. Dhé ujin nuk' é pin kur âsht turbull. Kali flen me kâmbe, gjumin é ka te léhte; vétem kur lodhét téper bié per dhé.

Trupi i kalit ka, si i te gjitha kafshevét katrekâmbesé, koken, kurmin, katre kâmbet. Koka âsht é gjate, ne ball ka lésh te gjate qe i varét perpara; téj é téj ballit ka dy véshet qe tundén shum shpéjt. Ka dy sy te medhânj mé te cilet shéh édhè naten. Afer gojes ka dye vrimat é hundes mé te cilat çfryn. Goja ka dye buze te trasha po fort te livizeshmé. Qafa é kalit âsht fort é gjate, dhé mbulonét mé qimé te gjata, te cilat i

thémi çépé. Qafen kali é mban perpjéte dhé é tunde mé shume madheshtie.

Kurmi âsht i gjate dhé barku i holle ne kuaj te mire. Pjésa é sipermé é kurmit thohét kurris, é ne funt ka bishtin mé qimé te gjata mé te cilat largon mizat.

Te katre kâmbet jane te forta ndonsè te holla; ne funt kane nga nje thua, qe thohét thundre dhé mbathét mé patkonj qe mos te hahét nga guret.

Gjithe trupi i kalit mbulonét mé qimé te vogla, te

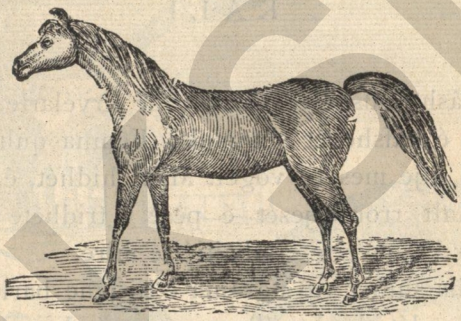

cilat ne ca kuaj jane te bardha, ne ca te zéza, ne ca te kuqé é tjéra ngjyrash.

Kali écen, brèth é hidhét mé te katra. Zâni i tij quhét hingellim.

Kuajt i çquajem nga emni i vendit nga dalin, é thémi: kal i Arabies, i Éngeltérres, i Ungaries; ketà jane mâ te miret kuaj.

Kali âsht shum i mentshem é i sgjuar âsht punetuar dhé mesohét shpéjt, por âsht kryélarte. Ka édhè kuaj qe s' é ndegjojen te zone po kafshojen mé dhâmbe, hédhin mé shqélmé, dhé ikin é arratisén.

Kalit i hypim, kali ngréhe qérrén, siéll mullinjt dhé maqina te tjéra, shin grunin ne lâme. Mishin é kalit é haan disa njéres, por âsht pak i tharte. Kur ngordhe, i rjépin lekuren mé te cilen bâhen kepuce é shume gjâna te tjéra. Nga qimét é bishtit bâjem sitat é shoshat.

Per te gjitha ketô te mira duhét t' a kémi kujdès kalin t' i japim te haje mire, mos t' a ngarkojem rânde.

Kali âsht shum i vlére dhé ne lufte, sé héq topat dhè mban ushtaret kalores.

39.

ZÉFSI DHÉ KALI

Élinet é vjétre kishin shume Pérendiena ; mâ i madhi nga 'ta qé Zéfsi.

Thote perralla sé Zéfsit i érdhi nje dite kali perpara édhè i tha :

Zot i math, at i gjithe kafshevét, duan te thone sé une jam mâ i bukuri nga te gjitha gjânat é gjalla ; po nuke munt te me bânsh akoma mâ te bukur ?

Zéfsi qéshi dhé i tha : ç' don te te ndrronj ? thuajme dhé une do te te ndegjonj.

Mbasé do t' isha mâ i shpéjte, tha kali, sikur te kisha kâmbet mâ te holla é mâ te gjata, qafen édhè atê mâ te gjate, krahenorin mâ te gjâne, é nje shale mbi kurris qe te rrinté njériu pa névoje shalé tjétre a samari.

Mire, i tha Zéfsi, durò pakez, pa do t' i bâjem te

tâna atô qe korkòn. Dha urdhen Zéfsi dhé u bâ nje kafshe mé te gjitha atô qe kerkonté kali, domethâne, kamilla, te cilen posa é pa kali u-tremp dhè u-arratis. Po Zéfsi i tha: Ja kâmbe mâ te holla dhé mâ te gjata si m' i kerkové, ja qafe mâ te gjate, krahenuar mâ te gjâne dhé shale mbi kurris ; thuaj-me tani ne déshiròn te te bânj te tille.

Kali dridhéj dhé s' pergjigjéj gjâ faré. Éc i tha ahéré Zéfsi, kesaj héré s' dua te te bânj te kéqé ; mjaft âsht mesimi qe moré qe te mos gjykonsh mâ kurre punet é mia. Po kafsha qe bâna sot, kamilla, do te rronje gjithe jéten qe t' a shohish é te kujtonésh sé sa faj te math ké bâmun.

40.

ZÉFSI DHÉ DÉLJA

Délja qe âsht é urte shum dolli nje dite perpara Zéfsit é i tha: Mua té gjithe me ngasin dhé s' kam mé sé te mburoném.

Zéfsi i tha: É' dhè une è shoh qe s' te dhashe gja per t' u-mprojtun, po thuajme, ç' déshiron mâ téper te késh ; a do te te vé dhâmbe te forte ne goje a thonj ne kâmbe?—Jo, jo tha délja, s' dúa te dukém si kafshe é égre!

Mos don te te bânj peshtymen te hélmuamé si te gjarpenit?— Jo, u-pergjéq délja, sé gjarpinjt nuk' i don njéri!

Po ç-don pra i tha Zéfsi; deshiron te t'ap dye brina te shendosha édhè qafen é forte? — As ato s' i dua, i a priti délja, sé kam frike mos te me marrin per çjap!

Po ne don te ruhésh, i tha Zêfsi duhét te jésh édhè ti é fuqieshmé é é zonja te bânsh te liga.

— Nde qofte, tha atehéré délja, sé lypsét te banj te liga per mé mprojtum véhtén, mâ mire lé te mbétém si jam sé mua me pelqén me téper te me bajen te lige sé t' u bânj une te tjérevet! —

C' atehéré Zéfsi é uroi dhé é békoi délén per atô fjale te mira qe tha.

41.

FSHATARI I URTE É KALI

Nje fshatari i vodhèn kalin naten nga kesolla, perandaj vaté ne trég te kafshevét, qe ish atjè afer me nje qytèt per mé blémun nje tjéter.

Posa qe arrini atjè pau bashke mé kuaj tjére édhé kalin é vét. Zuni frenin é kalit dhé thirri mé zâ te nalte: «Ky kal âsht i imi, m' a a vodhen trie dite per-para».

Ai qe é kishté nzjérre mé é shitun, i tha mé te bute: «S' âsht é vertéte, o miku i im, fjala qe thua, sé une kete kal ka nje motmot qe é kam blémun; munt te shembellénje me kalin tânt, po s' àsht ai véte.

Fshatari ahéré mbuloi syt é kalit mé dye duart dhé

i tha atij qe é shisté: «Pas qe thua sé kali âsht i yti, thuaj-me nga cili sy âsht i vérbet?»

Ai, qe é kishté vjédhum kalin, s' é kishté vene 'rée sé a ishté i vérbet a jo; i u-trazua pra mendja é, si umendua pakez u pergjéq: «Nga syni i majte».

«Per bésen, i tha fshatari, s' é gjété dot; kali i im s' âsht i vérbet nga syni i majte».

Ah, lajthita, tha, vjédhesi, doja te thoshja nga syni i djathe!

Ahéré fshatari ngriti duart nga syt é kalit dhé i tha vjédhesit: »Tani, mé kete qe thé, u-trégové qe jé jo vétem vjédhes, por édhè genjéshtrar; Kali i im s' âsht i vérbet nga asnjeni sy, por une te pyéta qe te te trégonj sé é ké vjédhum».

Gjithe bota sa ishsn aty afer bertitnin é perqéshnin vjédhesin duké i thâne: te zuun, te zuun ne fjale! Atehéré édhè nje ushtar u-afrua aty é, si é mori vésh punen, i dha kalin fshatarit, é vjédhesin é zuni per véshi é é dergoi ne burg.

42.

DJALI I KÉQ

S' bâjen faré mire atà djéme qe mbajen gjân é gjétune é nuk' i a apin atij qe é ka humbune.

Tahiri, djale i vogel, é dinté mire kete porosie, sé édhè i ati shume hére i a kishté thânè é édhé mesonjesi ne shkolle i a kish tréguare. Nje dite pra gjéti nje

gjâ te huaje dhè donté t' a mbanté. Ne shkolle rrinté afer nje djali i cili quhéj Miter; ketij i ra nje dhjétesh per dhé é Tahiri é mori fshéhurazi pa é pamum askush. Po pas nje çiké Mitrua é kupetoi qe i ra dhjéteshi é pyéti Tahirin mos é gjéti; po qy i u-pergjéq mé nje genjéshtre duké i thâne sé as kishté pamun as dinté gjâ faré per até.

Kur doli nga mesimi Tahiri i a trégoi dhjéteshin nje miku te tij, i cili te nésermén, kur é shtrengoi mesonjesi, rreféu sé dhjéteshin é gjéti Tahiri. Mesonjesi ahére i foli shum Tahirit, é ky, mé lot nder sy, é kupetoi fajin é math qe bâni duké mbajtun dhjéteshin é huaj. Mesonjesi i dha prape te kupetonté sa zakòn i lik âsht ai, é sé nje njéri qe bân pune te tilla, munt te bânje édhé te liga mâ te medhaja. Perandaj i tha te mos vithté kurre mâ é te mos thoshté genjéshtra dhé é porositi te siéllté nésermén nje dhjétesh tjater per mé i a dhâne atij qe é humbi. Édhè i ati é é ama é Tahirit, kur ndegjuan kete pune te lige te djalit te 'tyné, u-hélmuan fort ne zêmere dhé é qortuan rânde.

Tahiri nga te gjitha keto hoqi shum, por i u-bâ nje mesim i mire é harroi zakonin mé mbajtum gjân é huajé.

Ashtù dhè ju, o çuna, qe véni ne shkolle véshtroni mire kur te gjeni ndonje dhjétesh, ndonjé pende a udonje gjâ tjatre, te mos é mbani, po t' i a jipni mé vrap atij qe é ka humbune.

Po t' a mbani, bâni faj te math sé do te shtrengohéni te thoni édhè genjéstra, é keshtù do te bâhéni djéme te liq.

43.

BARIU GENJÉSHTAR

Nje bari, djalosh i vogel nj 'a njembedhjéte vjétesh po kulosté dhenet jashte fshatit. Nuke kishté sé qysh te shkonté diten, pra i érth ne mendjé te talléj mé fshataret. Perandaj zuni te therristé mé gjith zânin qe kish: «Ngani, ngani, o burra, sé ujku me ra nder dhene!»

Mé vrap fshataret kecyén mé supata é mé drû ne dore per t' i ndihun bariut mé perzâne ujkun nga bagetia. Po, kur arrijten afer bariut é é pyéten sé kû ishté ujku, ky, duké u-çkuér nga gazi, u tha sé ujku nuke ishté qasun faré, é sé ai déshi vétem t' i provonté sa kâmbeshpéjte ishin.

Atehéré plot zêmerim fshataret iken duké mallkuar barin qe i genjéu.

Si shkuan trie dite bariu u-kujtua mé sa lehtsié genjéu fshataret dhé kish ne mendjé t' i genjénte prape; po ték po mendonéj keshtû, nje ujk i terbumun nga uria u-versul ne bagetie dhé zuni t' i mbyste te gjitha dhenet nje nga nje. As qenet mé te léhun as ulurimét é bariut nuk é trempnin as é largonin dot ujkun. Fshataret é ndegjuan barin duké thirre ujku, ujku, por édhè atà duké qéshun i pergjigjéshin: «Çap-u é gjêj te tjére té tallésh mé 'ta, nxiéré nga mendja sé dye hére s' na genjèn dot!» Djali gjithenjè po therristé, por askush s' i a vnni véshin, é ashtû ujku i a mbyti dhenet te giitha.

Keshtù peson ç' do njéri qe thote genjéshtra askush s' é béson édhé kur thote te vertéten.

Véshtroni pra, o çuna, é mos thoni kurre genjéshtra.

44.

É VERTÉTA BAGUHÉT

Nje mâme é mire dergoi djalin é saj ne vent te huaj; pra i qépi n' ane te rrobavét ca florinj qe t' i kishté mâ shigur, é, kur t' i duheshin, munt te çqépté rrobén é t' i nxiérté. Kur iku djali mâma é puthi mé sy plot mé lote é i tha: Udha é mbare, bir-o, véshtrò te jésh i mire é mos te thuajsh kurre genjéshtra, sé te mpron Pérendia.

Shoket, mé te cilet shkoi per ne dhé te huaj, raan, per fat te kéq, ne duar te kusarevét qe i ropen dhé u muaren gjith ç' kishin. Pastaj kusaret pyéten édhé djalin é vogel sé ku i kishté édhè ai te hollat. Djalit te mire é te ndegjuarshem ték é âma, iu-kujtua per porosien é saj qe te môs thoshté kurre genjéshtra, u-pergjéq pra dréjt per se dréjti: «Mâma me ka qépum n' ane te rrobes ca florinj». Kusaret pandéhen sé po talléj mé 'ta, po, si é paan sé djali po m' ate fjale qendronté, i thaan kryékusarit dhé ky é mori djalin é é pyéti perseri; po djali i tha prape atô fjale. Ne funt çqépen rrobat é 'tija é mé te vertéte gjéten florinjt ashtù si thoshté djali.

Mé te madhé çudie atehéré é pyéten psé pa shtreu-

guar, po shum léhte i trégoj florinjt. «Mâma, u tha djali, me ka porositun mos mé thâne kurre genjéshtra, dhé une si djale i mire duhét t' a ndegjoi mâmen. Pérendia nuk' é don ate qe thote te rrêma».

Kusaret mbéten mé goje hapte si te mahnitune. Fjalet é mira te djalit te vogel u-mberthyén ne zêmere 'tyné. Pas nje çiké kryékusari tha: Ky djale kaq' i vogel ndegjon t' êmen âsht turp per névé te mos ndegjojem porosiét é Pérendies. É dijem mire qe Pérendia nuke pelqèn as kusarien as te vjédhunit; Pérendia s' don as genjéshtarin, po ca mâ pak don kusarin é vjédhesin. Perandaj, o shoke, ketèj é tutjé u lâ shendétin juvé édhè jétes vjédharaké; une do te kethéhém ne qytét te punonj é te bâhém burre i mire.

Te gjithe kusaret thaan mé nje fjale qe édhè atà do te véne pas 'tij é do te mundohén te bâhén njéres te mire. Te tâna plaçkat qe rrembyén nga udhetaret u a kethyén prape; pastaj vajten ne qytèt, zuun punen é u-bâan njéres te mire.

Ashtù djali i vogel, mé te vertéten qe ndéroi é mé te dréjten qe tha, kethéu éthé kusaret n' udhe te Péréndies é édhè te hollat é 'tija é plaçkat é shokevét i shpetoi.

Pastaj mori udhen djali é vaté ne vent te huaj ku ndêjti shume vjéte é fitoi mjaft te holla; pas disa kohé u-kethyé ne Mâmedhé, ku u-prit mé gas te math nga mâma é véte, mé te cilen shkoi jéten é pastajmé i lume é fatbardhe.

45.

FOLÉET É ZOQVÉT

Véliu ték po shkonté mé te jatin udhes jashte qytétit, gjéti per dhé nje shporte fort te vogle te perbâmé mê pêj, fléte é kashte; shporteza ishté rrumbullaké.

«Sa durim te math do te kéte pasun ai njéri qe bâni kete shporte te vogle« i tha duké u-çuditun Véliu te jatit.

«Kush pandéhe, o bir, sé é bâni kete shporteze?» Po Véliu mendohéj é s' pergjégjéj.

— Kejô shporteze qe po shéh, zuni atehéré i ati, âsht nje folée zoqsh. Zoqt per mé bâmun foléen punojen mé sqép, mé krahe, mé thonj. Mblédhin nga nje çike balte, kashte, qimé nga bishti i kafshevét, lésh nga dhenet qe u-mbétét ndeper gjembat, dhé mé nje durim te math bâjen foléen a çérdhén. Mé shum mundim mblédhin dhé bâjen shtepien é 'tyné; pastaj aty rrijen pjéllin vézet çélin zoqt é végjele. Keta, sa jane akoma pa pende, lakuriq, nuke munt te fluturojen po rrijen mbrenda folées é mâma é 'tyné u siéll ushqimin é u a kon ne goje. Édhé ne folée, qe gjété ti udhes, do te kéne qene zoq, po ndokush shkoi é é grémisi.

Véliu u- çudit téper kur ndjéu sé ate shporteze é kishin bâmun zoqt mé sqép, mé krahe é mé thonj vétem pa végle tjétre, é çudia s' i hiqéj nga mendia.

46.

ZOQT

Zoqt s' jane si kafshet katrekâmbesé, po kane dy kâmbe, dy krahe é jane té mbuluare mé pende ; mé krahe fluturojen n' ajer. Po véç ketyné, kafshet katrekâbesé i pjéllin te gjalle te végjelit é 'tyné ne vent qe

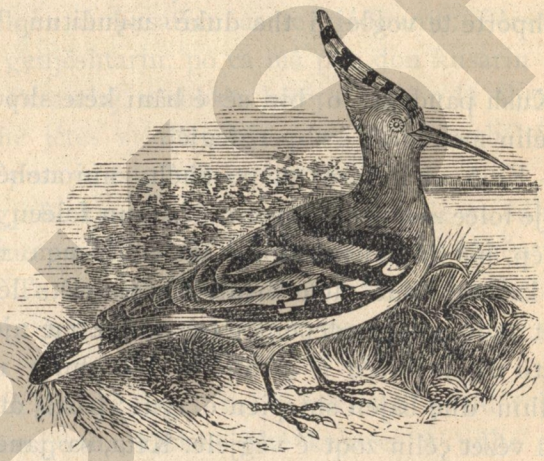

zoqt bâjen véza é nga vézet dalin zoqt é végjele. Kafshet katrekâmbjesé kane qumesht mé te cilin é ushqéjen piéllen é vète, po zoqvét, sa jane te végjele é s' mundén mé fluturumun, u a siéll é u a kon é âma gjéllen.

Mâ te shumet é zoqvét é bâjen véte foléen é 'tyné si thaam mâ para ; po jane édhè ca zoq pertace te cilet nuk ndréqin çérdhé te véten, por i leshojen vézet ne folée te zogvét te tjére ; nje nga ketà âsht qyqéja.

Zoqt jane câ te medhânj ca te végjele; gjith trupi i 'tyné mbulonét mé pende, te cilat jane te bardha, te zéza, laraska mé shume ngjyra. Pendet é vógla mbulojen trupin, atò te medhajat gjendén ne bisht é nder krahe é u duhén per mé fluturumun. Te gjithe zoqt fluturojen. po ca écin mâ téper sé fluturojen, si mé thâne pula, qe kémi nde shtepia. Jane édhè zoq qe hyjen n' uje é bâjen me not, si rosat é patat; te tille zoq i kane gishtat é ngjitune mé nje llape, keshtû kâmba é 'tyné ásht si lopata, çan ujet é bân not.

Koka é zoqvét ndryshòn shum nga ajô é katrekâmbesvét; véshet nuke dukén jashte, po vétem kane nje vrime. Goja âsht nje sqép i cili ne ca zoq âsht téper i forte; mé atê perpijen pa pertypun te ngrânat. Ca zoq é kane sqépin kaqe te forte sa shpojen édhè drûn mé 'tê.

Zoqt haan koqé drithenash, bar krimba, miza; pula ha nga te gjitha. Po ka édhè zoq qe haan mish, si shqiponja, shkaba, sqiftéri é te tjére.

Gjithe zoqt kane zâ é therrésin; ca zoq kendojen kaqe mirè sa na çudisin mé kângen é 'tyne; te tille jane bylbyli, kanarina, thellânza é te tjére.

Shume zoq rrijen dimen é vére nde nje vent; ca ikin ne dimen é kethéhén ne prentvére, si dallendyshja, shkurta é léjléku a kanusha.

Zoqt jane shum te mire sé, pervèç mishit qe u haam, shume nga 'ta zâan mizat é ashtù na shpetojen né, é pemet é bimet.

47.

DALLENDYSHJA

Dallendyshja âsht fort é dashune. Ardhja é 'saj na siéll prentvéren é na thote sé dimni shkoi. Dallendyshés i pelqèn mé qene prane njérsvét é pra bân foléen nen stréhe te shtepiavét ; po, mé gjith kete qe don te jéte afer njériut, don mâ téper lirien é s' rron dot é mbylluné mbrenda ne kuvlie. Mé te madhé mjéshterie bân foléen é véte mé balte, drû, pende, kashte, lésh; len vétem nje vrime nga hyn é dél.

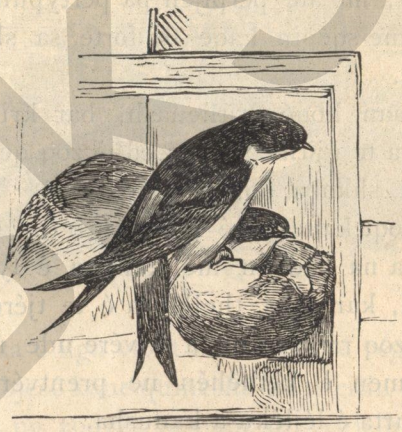

Dallendyshja ne vjéshte na len shendétin, iken é shkon ne vendé te ngrohta, nga te cilat kethéhét prape ne nisjé te prentvéres. Ahéré kerkon é gjen foléen é vjétre ; ne qofte sé é shéh ndopak te prishune é

nderton, po s' é gjét faré, é bân te rée. Shume hérekur kethéhét dallendyshja gjen zoq te tjére qe i kane marre çérdhén; ahéré zihét mé 'ta é s' i len gjér sa t' i nzjérre andèj.

Ne folée rrin mashkulli é femna é rrojen bashke mé shume dashunie, é ushqéjen zoqt é 'tyné, te cilet i présin mé goje hapte t' u sjéllin per te ngrâne. É âma, perveç te ngrânit, i mbulon édhè naten mé krahe. Po kur rritén é leshojen krahe atehére nisin te fluturojen é ikin nga foléja é mâmes.

Dallendyshja âsht shum é bukure, é ka penden si gjylpâne é bishtin si gershâne. Fluturon si vétetima, ngrihét shum lart; pa unjét gjér me dhét a mbi faqé te détit, ku tunde ujin mé krahe é pastaj ngrihét prape.

Kurrizin é ka te zi, qafen te kuqé, barkun te bardhe. Duké fluturumun ha miza, marimânga, é te tjéra mizaké, te cilat prishin bimet. Kur vjén dallendyshja ne Shqiperie, djémet i kendojen kete kânge:

Moj dallendyshé,
Faqé—kuqé
Buze bubuqé
Sqép gjylpâane.
Bisht gershâne

48.

MIREBÂNESJA

Ishté dimen i rânde é bora shum é dendune mbulonté jashte te gjitha. Njérezit é varfere é kafshet vuanin téper.

Nje vajze é vogle é cila ishté prej nje stepié te pasune, nga dita mblithté therimét é bukes é pastaj dilté jashte é u a hithté zoqvét. Duart é 'saja dridhéshin se ftohti, por ajò i duronté te gjitha vétêm per t' i bâmun mire zoqvét te végjele, te cilet i qaséshim vajzes é i hashin therrimét nga dora é 'saj. Perindet é çupes ishin shum te kenaqune duké é pamun qe donte mire zoqt, psé ashtû dukéj zêmera é mire é vajzes se tyné.

Nje dite i ati é pyéti· psé kaqe shum i véshtron zoqt dhé u héth te haan?

— Bora dhé akulli, tha goca, mbuluan gjithesien. pra zoqt é shkréte s' munt te gjêjen mé ngrâne, dhé, po te mos u japim na, do te vdésin nga uria ; me vién kéq per ta, perandaj u héth per te ngrâne. Te pasunit, si me ké thâne, duhét t' u dihin te varfervét, é zoqt jane sot te vobte.

«Shum u-kenaqa nga kejò fjala é jote, o bija ć imé é dashune, i tha i ati, sé keshtù trégon qe ké zêmere te bardhe; po mos kujtò sé do te munt t' u bânsh te gjithe zoqvé te mire !»

— Jo, u-pergjéq vajza; po bésonj sé atê qe bânj une, é bâjen édhé te gjithe djémet é tjéré te végjele.

37.

BIMET

Bimet rritén mbi toke. Aty na hédhim faren é pastaj é mbulojem.. Pas ca kohé fara çahét é andéj dalin

rrânjet, te cilat s' i shohim sê jane te fshéhuna ne dhé; é pastai pelcèt nga dhéu édhè kallini, é dal' é dale rrité. Mbi kallî dalin flétet. Kallini ne ca bime rrité dhé trashét sa bâhét peme é madhé; atehéré leshon déga, nga te cilat dalin flétet é lulét. Préj lulévét bâhén flétet, perbrenda ketyné gjendét berthâma, é cila kur mbiéllet prodhite nje peme te rée.

Qe te bijen berthâmet é farenat duhét qe dhéu mos te jéte as shum i ngrohet, as shum i ftohte, as i that faré, po te jéte i njome nga lagesina é nga vésa.

Kur fara bin é vadisin mé uje qe te mos thahét; ne kohe te véres, kur bân te that, lypsét mé vaditun shpésh. Ujet, qe hédhim é pijen rrânjet é nga ato ngjité gjér té lulét é té flétet. Mâ te shumat nga bimet çelin ne prentvére dhé lulét é 'tyné dal' é nga dale bâjen pemet, qe piqén ne vére te madhé a ne vjéshte. Flétet ne vjéshte zâan é svérdhéne ne dimen pemet mbétén lakuriq; po ka peme qe as ne dimen nuke i leshojen flétet.

Pemet jane shum te névojeshmé per njérezit. Perwéç mishit, qumeshtit, vévét, ushqimét é tjéra i mar-

rim nga pemete nga bimet. Bathet, kungujt, fasulét, qépet, laknat é tjérat barishté qe haam bâhén nga toka. É jo vétem njérezit, por édhè kafshet ushqéhén mê bime. Ka édhé bime te névojeshmé per sherbésa te tjéra, si pambuku, lini, kânpi, te cilat tiérén, endén, bâhén pélhure, mé te cilen bâjem téshat t' ona. Shume bime perdorén édhè si barena per te semune. Prape bimet qerojen ajrin é jane shum te mira per shendét.

Nga drunjet é trashe nzjérrim dhogate, derasat, brêzat, trénat, qe na duhén per shtepié. Déget i bâjen thengjil mé te cilin ndézim zjarrin.

Véç ketyné, pemet, si thaam, jane te mira édhë per shendèt, sé qerojen ajrin dhé perandaj ku jane peme te denduna nuke ka semundjé.

Ne prentvére kur çélin te gjitha pemet é lulét, jo vétem na japin ére te mire, por édhè na gezojen syt mé ngjyrat llojé llojésh qe kane. Dhéu na dukét i véshum mé bar é mé lulé, pemet jane te gjélbera, é shume nga 'to édhé te ngarkuamé mé koqé, te cilat do ti i haam. Mollat, dardhat, pjéshkat, qershiat, rrushi, fiqt, arrat, étj jane peme fort te mira per t' u-ngrâne.

30.

ÇÉLUA ÉDHÈ VÉSÉLI

Dy çuna te varfere, Çélua édhè Véséli, vajten nje dite nga katundi ne pyll per te prémun drû. Kur arrij-

ten atjè, zuun te prisnin shpéjt drût qe te kethénéshin mbrâmje hérét ne shtepie.

Çélua zuni te mblithté sharment dhé déga te thata qe kishim râne, çau mé supate édhè disa trupa é bâni nje démèt te mire te cilin é lidhi. Pra, si mbaroi pune, thirri shokun per te shkuar, po nga zâni i tij é mori vésh qe ai kishté vajtun lark. Çélua atehéré la démétin per dhé, é kercéu afer shokut te cilit i tha: Éja te kethénémi ne katunt sé po érrét; ku é ké ngarkicen tândé, ku i ké drût qe mblodhé!

Shum shpéjt é mbarové punen, i u-pergjéq Véséli; une akoma s' kam nisun.

É mé te vertéte s' é kishté zâne punen sé kish vajtun nde pyll te kerkonté lajthia. Çélos i érth liksht per pertimin é shokut dhé i tha: Éja te te ndihinj une mé mblédhun drût dhé t' ikim shpéjt, sé do t' érrét faré; per ndryshé une kam per t' ikun vétem; âsht vone, diélli po pérendòn.

Mb' atê Véséli nzori thiken, véshtroi per rréth sé mos ish njéri, pastaj i tha Çélos: Shekô te me mblédhish ca drû qe t' i a vê démétit per jashta pa per mbrenda mbléth véte, dhé, duké thâne keshtù, zûni te pristé mé thike nje dége lisi. Çélua kur é pa i tha: Per emnin é Pérendies ç' po bân ashtù? Psé é prishe pa puné gjith ate lis? Sikur te te shihté pulaku qe ruan pyllin, s' do te na linté mâ tjatre hére te mblithnim drû ne pyll! Lên é thiken é prit nje çike; dhé Çélua hypi mbi nje drû te vjétre dhé préu déga te thata, te cilat Véséli i mblithté perposhte; pastaj te dy

bashke i lidhen démèt, u-ngarkuan me drû é mé nxitim iken per ne katunt.

Kush s' é bân punen mé kohe, me se fundi nxitohét.

31.

VENÉSHTI

Venéshti âsht mbjéllum mé hardhia, te cilat jane peme te vogla, po flétet i kane te medha. Rrânjet é hardhies jane te trasha, dhé nga nje rrânje dalin ca hére dye hardhia. Venéshti çéle ne prentvére si gjithe drunjt é tjére. Hardhia leshon lulé si buburrica nga te cilat bâhét rrushi, i cili rritét pak nga pak, bâhét aguridhé pa ne Gusht é ne Vjéshte te pare piqét mire é âmbelsohét. Koqéja é rrushit âsht rrumbullaké, é mbuluamé mé nje cipe te holle é mbrenda plot mé lânk é mé dye a trie berthâme te vogla. Koqét jane te mblédhuna bashke é thirrén s' bashkut vésh a vilé. Rrushi âsht i bardhe, i kuq é i zi.

Hardhia bâhét ne vendé te ngrohta. Ne Shqiperie kémi shume venéshta te cilat na japin rrush te mire; po, mjérisht, ka ca kohé qe ka nisun t' u bjére semundja.

N' Élladhe bâhét shum rrush i mire; po thua sé mâ é shuma é vendit âshté mbjéllune mé venéshta. Atjè ka édhè nje lloj rrushi qe thohét korith, psé bânét ne ca visé afer qytétit Korithos. Ai rrush thahét ne diéll é ruhét per t' a ngrâne ne dimen; i thone stafidhé.

Stafidhén é mbyllin n' arkeza te vogela é é dergojen ne visé te ftohta ku s' bânét rrushi. Mé rrush bâhet vena é rakia.

Venéshti, qe te bânje rrush, duhét t' a punojem mire, t' a kiéjem é t' a qérojem, duhét pléhenuar é prashitun é ndonje hére édhè vaditun kur s' bié shi.

Rrushi, si thaam piqét ne Gusht è ne Vjéshte te pare, é atehéré vjélim Venéshtat. Ne kohen é te vjélavét gjithe bota dalin ne venéshta mé kanistra ne dore, dhé mé kize a mé brisk vjélin rrushin, é é futin ne shporta; mé ketô mbushin koshat, te cilet i ngarkojen pastaj mbi kafshe é i dergojen ne shtepie. Atjè é shtypin rrushin ne taléré a govixha qe t' i nxjérrin lângun, te cilin é mbyllin pâstaj ne buta é né voska, é pateshtina a bersia mbétét that. Lângu thohét ahéré musht, po, si te kéte ziém ca kohe, bâhét vene, 'te ciles ne kohe te pare i thémi vene é rée. Pateshtinen é ziéjem ne lévét a llambik é é bâjem rakie. Vena é rakia sa mâ te vjétra qe jane, aqe mâ te forta é mâ te mira bâhén. Vena kur prishét bâhét uthulle, te cilen é perdorim ne gjélle.

32.

PUNA ÀSHT THÉSAR

Nje hére nje bujk, kur é ndegjoi sé po i afronéj vdékja, ftoi per ané 'tij djémet é véte édhè u dha ca keshillé é ca porosie te mira. O bijt é mij, u tha, t' a

mbani mire ment sé puna âsht thésar i vertéte dhé kush punôn âsht i lume é fatbardhe. Si po é shihni une pas pake kohé do te vdés, po kam shprése sé ju nuke do te mbéténi te varfere é do te punoni. Atjé ne venéshte, thélle ne ne dhét, kam fshéhun ca florinj; pas vdékjés s' imé remihni-é venéshtin thélle é mire dhé do t' i gjeni florinjt é do te m' uroni shpirtin. Pas ketyné fjalevé dha shirtin ne dore te Pérendies.

Djémet é qajtin fort édhè é mbuluan ne dhét mé ndér te math; pastaj zûun te punonin venéshtin qe t' i gjinin florinjt per te cilet u kishté folun i ati. Po, ndonsè é remuan te tâne venéshtin mire é thélle, nuke gjéten gjâ préj gjâje. Mire, po vjétin qe érth venéshti, si u-punua mire, bâni rrush plot sa kurre. Kur é vualén djémet é shiten rrushet, nxuaren te holla mjaft, dhé atehéré é kupetuan fjalen è plakut qe duké punuar do te gjinin florinj ne venéshte, psé mé te vertéte é mbushen kuléten plot nga rrushi qe shiten.

Ai qe punon gezon é kurre s' mbétét i vobet, po rron fatbardhe ne kete jéte.

33.

PUNA ÉDHÈ ÉKONOMIA

Gjergji dhé Mitrua ishin dy vllézer, po nuke dukéj faré sé ishin vlla njeni mé tjatrin.

Gjérgit s' i pelqénté faré puna é, kur kishté te holla, i prishté duké blémun fiq é t' âmbela. Mitrua ishté

faré ndryshé, donté punen, nuke ishté hames dhé é shrengonté doren é s' i prishté te hollat shpéjt é pa pune. Sa te holla kishté i ruanté é ashtù kishté mblédhum nje pékul te vogel.

Te dy vllézerit u-rriten; po Gjérgji, édhè kur u-bâ i math, mbéti gjîthenje pertac; punonté pak é pra édhè pak fitim uxiérté, por édhè atò te paka qe fitonté, i prishté kot é pa mendim. Perandaj Gjérgji gjithe jéten é tij mbéti fort i vobet, prishi shendétin é vdiq shum i ri é nder shrengimé.

Mitrua, qe ishté vene te mesonté nje mjéshterie édhè é kishté zâne mire, punonté gjithenje é fitonté mjaft, é prishté vétem sa per te ngrâne é per t' u-véshun. Dukê punuar dhé duké ruajtun fitoi shume te holla é u-bâ i pasun. Rronté mé femijen é véte i lume é fatbardhe é i bânté shume te mira édhè fares é fisit te tij.

Mire pra thote fjala é vjétre qe dita é mire dukét ne mengjès.

34.

PERTIMI

Uji qe sbrét nga mali ne fusha gjér sa rrjéth é tundét âsht i delire é iqeruar, po, kur mbétét nde nje vent i pa tundun, turbullohét dhè zen é qélbét. Atehéré mblidhén mbrenda krimba dhé miza te ndyra

te cilat i apin nje fryme te qélbune dhé bié ére te lige, qe na prishe shendétin.

Ashtù ndodhe édhè per njérezit: kur mundohén é véshtrojen gjithenje punen é 'tyné, kur çunat keudojen mesimèt é nuke pertojen, bâhén njéres te mire é gjithe hota i trégojen mé gisht. Po kur s' punojen, é rrijen é kalbén nga pertésa ahérè i harrojen te gjitha é marrin emen te lik.

Pertésa âsht é âma é te gjitha te ligavet, thoshnin, mé arsyé, Élinet é vjétre. Njériu, kur rriu pa pune, mendonét kéq pa bâhét i lik. Perandaj ç' kur jémi te végjele lé te mesohémi mé pune, dhé te bâjem ç' dovépre qe te jéte, mé urtesie é pa marré. Puna s' ka turp, pertimi âsht i turpshem, thoshnin prape Élinet é vjétre. Ai njéri, qe punon sa âsht i ri, ka te haje ne pléqerie dhé rron gjithe jéten fatbardhe. Po kush perton dhê i largohét punes, as ndér ka, as mire é shkon jéten é ne pléqerie héq é peson.

XX.

DURIMI

Kush duròn me se fundi fitôn! É mé te vertéte, pa durim as nje pune s' mbarohét. Ai qe duròn i mbaròn te gjitha mé te mire.

Kurre te mos na trembét syni kur s' mundémi t'a mbarojem léhtesisht nje pune; po lé t'i vihémi pas mé durim sé ne funt do t' a kryéjem ashtù si duam véte.

Njériu kur lindét s' din gjâ faré te punonje, po dal'é dale gjér sa te rité mesòn shume mjéshterie dhé zen te punonje. Punen duhét t' a zâam ç' kur jémi te rij é te végjele, sé ashtù, duké u-rritum do t'a mesojem mire dhé do te mundim te rrojem si na deshiròn zêmera.

Nje hére nje goce é vogle pandéhté sé, mé t'a kenduar nje hére mesimin, do t' a zinté é ashtù vénté ne shkolle mé mendjé sé é dinté mesimin; po mesonjesi, kur i a ndegjonté, i thoshté gjithenje sé s' é kishté kenduar si duhéj. Vajza nisté é qanté é i thoshté mesonjesit sé é harroi psé perpara é dinté mire. Motra é 'saj é cila é kendonté shume hére mesimin, é dinté uje dhé kurre s' é harronté. Kejò rrintè ne shtepie shume ore mé kryé ulun mbi liber, nuke nxitonéj é nuke merzitéj, é kishté mendjén mbi mesim, te cilin é thoshté é é perseristé shume hére véhté mé véhté; perandaj i zinté mesimét gjithmone mire.

Ashtù pra, ai qe duròn é s' nxitonét, fitòn shum é é ka punen kurdohére gati; por ai qe nxitòn lodhét shpéjt é mbétét prapa.

36.

É MARRA

Nje vajze é vogle vénté gjithenje menuar ne shkolle. É dini ju, o çuna, psé ajò vasheze s' arrin kurre te véje ne shkolle ne ore qe lypsét?—Sé plaçkat é 'saja s' i ka

nde nje vent, po te perziémé dhé sa t' i kerkonje qe t' i ven ne radhe, koha shkon ; pa ndegjoni sé ç' bân.

Kur ngrihét ne mengjès dhé don te vishét, nje kepuce é ka nde nje ane te shtepies é tjatren nde nje dhome tjatre ; nje çorap é ka nen shtrat, tjatrin mbrenda ne kepuce. Kerkon kemishen é dites, po s' din ku é ka vene. Mbrâmjé kur bié ne shtrat i héth téshat andéj é kendèj, pra ne mengjès do t' i kerkonje é keshtù shkon koha. I bân punet mé nxitim é keshtù hére harron nje gjâ hére nje tjatre, psé punet me nxitim s'bâhén mire.

Si vishét é mbathét zen é kerkon librat qe i lypsén ate dite ne shkolle ; por atà jane te vervitune tutjé-téhu, é vajza vjén rrotulle ndeper shtepie qe t' i mblédhe nje nga nje. Ca jane te grisune, ca te lyére, cavé u mengojen flétet, asnje s' âsht si duhét. Pastaj, prape nga nxitimi, harròn t' i marre te gjitha atò sa i lypsén, é ne shkolle gjendét kéq ; per ketê mesonjesi é qortòn ças per, ças por ajò s' ven ment. Zêmerohét nje çike, po néser bân ashtù perseri ; keshtû qe kurre s' arrin mé kohe ne shkolle, as mé mesimin é mé téshat é 'saja gati.

Véshtroni pra, o çuna ! Kush don mé bâmun mire punen é véte, lé te mos humbe kohen, é t' i ven téshat ne vent ç' ne mbrâmjé ; psé ç' do téshe ka vendin é vét. Ketò fjale t' i kini kurdohére ne mendjé sé keshtù do te jini gjithmone te kenaqune é punet do t' ju véne mbare.

37.

NAKARI

Psé valle shume çuna te shkolles kane nakar per atà qe perparojen ne mesimé, dhè qahén kundre mesonjesit, qe don mâ téper nxânesit qe mesojen mire? Mesonjesi mé te vertéte i don mé zêmere djemet é urte, psé atà é ndegjojen gjithenje per ç' do qe te u thote, bâjen detyren é 'tyne mire, kane mendjén té fjalet é mesonjesit, dhé ne shtepie kendojen é rrijen urte.

É qysh mos t' i doje mesonjesi çunat é mire! Ai don te gjithe nxânesit, po te miret i japin gezim é ngushllim é perandaj i don mâ fort. Kur mesonjesi shéh qe nxânesit jane t' urte é te bute, qe kendojen mesimét é ndegjojen é qe bâjen perparim dita me diten, ai é ndién véhten te lume é fatbardhe.

Ashtû bâjen édhè perindet é çunavét, te cilet duan mâ téper atà, qe jane t' urte é mesojen sé atà, qe nuke i vene mendjén mesimit é bâjen pune te liga.

Pra çunat é shkolles nuke duhét t' i kéne smire é nakar atyné qe jane t' urte é mesojen, as te mos qahén kur mesonjesi s' i don, po lé te mundonén édhè atà qe te mbarojen detyren é 'tyné é te bâhén nxânes te mire é te mesuare.

Nakari a zilia âsht nje hélm, qe kane ne zêmere njérezit é liq per te miren é tjatrit. Kush ka nakar âsht i kéq; perandaj çunat é mire duhét te mos kéne nakar,

qe âsht nje vés shum i kéq qe s' é done as Pérendia as njérezia. Nakari âsht mekat i math.

Dashunia é perindevét dhé é mesonjesit i bâjen çunat fatbartha; po dashunien é lavdimét munt t' i fitojen vétem kur siéllen mire é kur kendojen é mesojen mesimét. Ahérè édhè perindet édhè mesonjesi gezohén é ngushllohén é i duan çunat mé gjithe zâmere. Pa kur te rritén do te jéne te lume é do te bâhén é mira é véte, é mira é perindevét, é fisit é é gjakut te 'tyné, é ndéri é ndihma é Atdhéut.

38.

KAMESI I VERTÉTE

Nje djalosh poqi udhes mesonjesin, te cilin nuke é shihté préj shume kohé sé kishte vjéte qe kishté dalun nga shkolla. Duké écun é duké folun ai diali i tha mesonjesit: «Sa kéq qe jam, s' kam as buke mé ngrâne, é asnje dysh ne xhép!» É duké thâne keshtù lotat i rrithnin çurk nga syt. «Ndonsè qe mundohém s' munt te fitonj, dhé me vjén te pelcas kur shoh shoket é mij, te cilet s' jane mâ te sgjuare sé une, qe jane sot te pasune é fatbardhe».

Keshtù po i qahéj djali mesonjesit, dhé ky i u-pergjéq é i tha: «Mos kujtô sé jé aqe i varfer gjér sa ké shendétin é mire. Dora é djathe qe ké, me dukét sé âsht é zonja per ç' do pune. C' thua, a é shét doren

per dye a trie mije grosh?» «Pérendia na ruajt!» tha djali.

Ja pra qe s' qenké i varfer, i a priti mesonjesi. Po syt mé te cilet véshtròn gjithesien é bukure a i jép po te t' apin te holla? po véshet, mé te cilet ndegjòn fjale te mira a kânge te mallshmé, psé nuke i ndrron mé te holla?... Perandaj, mos u-qaj sé jé i varfer; ai njéri qe ka shendétin nuke âsht i vobet kurre. I shendoshi âsht gjithmone mâ i pasun sé kamesi i semune; po kur jémi te shendoshe lé te mundohémi te fitojem. É mira s' vjén kurre mé na gjétun, lypsét na véte t' a kerkojem mé urtesie é mé pune.

39.

VAJZA PUNETORÉ

Vasheza é urte ne mengjès, ç' kur ngrihét, lahét é krihét, vishét é mbathét dhé akoma pa gdhimun mire, zen punen é shtepies. Mérr fshésen ne dore dhé, duké kenduar, fshin shtepien ne mengjés. Pertimin s' é njéh sé ç' âsht, po gjithe diten âsht ne pune. Si mbaròn te fshimit zen é lan enet é, kur i bân te gjitha gati, prape s' rrin pa pune, po ja mérr é bân çorapé ja qendise mé gjylpâne. Gjithenje punon é kendon.

Âsht pa pertése dhé é pa lodhune; édhè mbrâmjé pas darké rrin é punòn me drite te kandilit. Mendjén é ka ne pune, é te gjitha i bân mire. Perandaj ne shte-

pie é âma é i ati é te gjithe jane plot gas, é duan mé zêmere vajzen é vogle dhé é perkedhélin.

60.

BRÉTKOSA

Te gjithe é dijem brétkosen é cila thohét édhè kakzoze. Brétkosa, kur arrin véra, dél nga uji anes se péllgut mbrâmjé é therrèt. Brétkosat rrojen n uje, po shume hére, kur zen vapa, dalin ne brék é i a nisin kânges; véç nuke largohén sé jane frikacaké é, kur ndegjojen gjâ, hidhén shpéjt mbrénda n' uje. Ka édhè brétkosa qe rrojen gjithmone mbi dhé é atò thohén thithelopa.

Trupi i brétkoses âsht mâ i gjâne per mbrapa sé perpara. Qafe s' ka faré, po koka âsht é ngjitune mé kurm; koken é mban gjithenje perpjéte. Syt i ka te dalune jashte é gojen shum te madhé. Brétkosat kane katre kâmbe, atò te prapesmét jane mâ te medha sé kâmbet é perpareshmé; perandaj kercéjen mire é mé çap te math. Kurmi i brétkoses âsht i mbuluam mé nje zhabe te vérdhe, é cila na shkét nga dora kur duam t' a zâam. Zhaba ka trie vija te vérdha dhé pika te zéza; vijat zâan nga kryét é arrijen gjér te bishti.

Brétkosat bâjen shume véze, qe jane te ngjituna baske é i pergjajen thyérrit po jane te verdha· kur i ngrohe diélli nxjérrin disa krimpa te végjele, te cilet nuke shembelléjen faré mé brétkosen, po dukén

si péshq. Ketà s' dalin kurre jashte ujit ngjér sa u dalin kâmbet, u bié bishti é bâhén brétkosa te vertéta.

Ne dimen brétkosat s' dukén faré, fshihén ne balte qe âsht ne funt t' ujit é atjè flêjen gjith dimnin; pastaj kur vjén prentvéra sgjohén é dalin perseri te na kendojen prape.

61.

LÉPURI

Lépuri âsht kafshe katrekâmbesé dhé rron ne pyll. Kâmbet é para jane mâ te shkurtuna sé te prapesmét, perandaj ne tatepjéte lépuri s' écen mire, po perpjétés i ngjitét fort shpéjt. Ne koke ka dy véshe te gjate é te tundeshme édhè ndegjòn fort mé 'ta. Qépallat é syvét i ka te shkurtuna é flen mé sy hapte. É ka kurmin te mbuluam mé lekure é mé qimé te shkurtuna. Lépuri rron ne pyll, ndeper ara é venéshta; lloshin é bân ne férra a nen driza. Diten rrin mbrenda é naten dél é kullote, pa kur aferon te gdhihét iken é futét prape ne llosh. Perandaj gjahtaret dalin per gjah pa u-gdhire mire qe t' a gjêjen lépurin duké kullotun; por édhè ne llosh te jéte é gjen qeni pas éres se gjyrmevét.

Lépuri han bar, fléte, rrânje dhé peme. Ne goje ka dhâmbe te forte é ne kâmbe thonj te mpréhte.

Mishin é lépurit é haan é lékuren i a shésin, psé mé 'tê bâhén dorezat é shapkat.

Lépuri ka shume anmiq qe é vrasin dhé é haan;

véç njériut jane édhè dhélpana, ujku, macja é égre, shkaba, é te tjéra égersina. Perandaj é bâni Pérendia qe te pjélle shume hére ne mot édhè shume te végjele;

i dha édhè kâmbe te shpéjta qe t' ike é te shpetonje.

Lépuri trembét shpéjt; nje fléte po te tundét nje çike, lepuri hithét jashte lloshit nga frika sé po é ndjékin.

Thote perralla sé nje hére u-mblodhen gjithe lépujt

é thaan te véne te mbytén qe te shpetojen nje hére nga armiqt. Po kur arrijten afer liqenit, paan brétkosat qe mé vrap u-hodhen n' uje ; é ahéré nje nga lépujt tha: Pa daléni o shoke, ketù paska mâ frikacake sè na! Qenkane brétkosat, qe u-futen n' uje nga frika é jône. Ashtù lépujt nuke u-mbyten é u-kethyén prape.

62.

QENI

Qeni âsht kafshe shtepiaké, po ngjan téper mé ujkun. Qeni ka katre kâmbe; trupin é ka te mbuluam mé lékure plot mé qimé, te cilat jane hére te bardha, hére te zéza, hére te murrmé, hére te vérdha é tjéra ngjyrash. Koka é qenit ka hunde te gjate, mé te cilen merr ére se largu; perandaj qeni i gjahut écen mé koke unjur qe te gjêje per ére gjurmet é lépurit é te shpêzavét.

Qeni ha mish, éshtna, buke, étj; po mâ shum i pelqéjen éshtnat, perantaj ka dhâmbet é forte. Qeni âsht shum i vléfshem ne shtepie; na ruan nga vjédhesit é nga kusaret, na ruan arat é venéshtat é bagetien nga bishat. Âsht fort i ndegjuarshem é bésnik; é njéh te zone édhè pas shume kohé é é don téper. Kur é shéh sé kethéhét ne shtepie nga puna, i dél perpara, i tunde bishtin, é pergezòn dhé i lepin kâmbet. Kur i zoti i flét mé hidhenim qeni mbléth bishtin ndeper shale é fshihét,

po pas nje çiké i aferohét prape te zotit duké tundun bishtin sikur mos t' i kishté bertitun faré perpara.

Sa per bésnikien é qenit rreféhét kejò ngjarjé. Nje trégetar u-nis nje hére nga fshati i tij é vajti nde nje qytèt per mé blémun tésha. Ishté véré ; bânté vape é madhé, gjengalla i a thoshté ne majé te drunjvét, é kalin po é piskonin mizat kéq. Nde mést t' udhes ishté nje rrap i math mé hijé te dendune é atij afer nje krua mé uje te ftofte; n' ate vent pra i sbriti kalit trégetari

qe te bânté vapen. Shkarkoi kalin, hângri buke é ra per gjume duké vene nen kryé trasten ku kishté te hollat; té kâmbet é tija fjéti édhé qeni. Si fléti mire gjér sa u-shua vapa, u-ngrit njatjé ték é vona, u-bâ gati é i hypi kalit per t' ikun, po trasten é harroi. Qeni é pa dhé zuni é léhté perpara kalit qe te mos bânté udhe é t' a kupetonté i zoti sé harroi trasten, po ky s' é mirté vésh dhé é ndiqté qenin é é qortonté qe t' i leshon-

té udhen, po qeni mbanté kalin duké i dalun perpara ivarferi trégetar pandéhu ne funt sé i u-terbua qeni, qe s' é linté te shkonté udhes duké i trazuar kalin; hoqi pra pistollen é é vrau. Qeni i shkréte duké uleritun u-hoq é vaté te linté jéten atjè tek ishin te hollat.

Trégetari, si bâni ca udhe shum i hélmuar psé vrau qenin, hodhi duart te shihté mbi samar a é kishté vjérrun trasten mé te holla, po s' é gjét, é kishté harruare ték fléti. Mé vrap ngau kalin é u-kethyé té rrapi é aty gjéti qenin qe kishté râne mbi traste. S' kishté ngordhun akama é, kur pa te zotin, solli édhè nje hére syt nga ai pastaj dha frymen duké tundun bishtin. I zoti é perkedhéli per nje çike, pastaj, duké dérdhun lote mé ngasherim, hapi nje grope dhé é kalli ne dhét. Gjér me kaqe trégonét qéni bésnik té njèriu!

63.

KAU

Kau âsht kafshe é madhé, nga mâ te medhajat é kafshevét shtepiaké. Ka ne koke dye brina te forta, ballin é ka te gjâne, syt é medhânj, buzet é trasha. Qafa é tij âsht é trashe, trupi i math, kâmbet é shkurtuna mé thundren é çamé dysh. Kau na punon arat é pra âsht shum i vléfshem per shtepie.

Fêmna é kaut âsht lopa, é cila piéll nje hére ne mot nje viç te vogel, i cili rritét duké pimun qumesht. Kur pin viçi lopa é lepin mé gjuhe per t' a perkedhélun.

Vicit, kur bânét i math, i thone dém a muzat, te cilit, pas trie vjétesh, i shkojem sgjédhen ne qafe per te héqun parmenden. Lopa na ép qumeshtin, qe âsht ushqim i mire per njérin; mishi i kaut ka shijé te madhé.

Kau kur kethéhét mbrâmjé i lodhun nga arat, shtrihét per dhé é zen é pertypét. Jane ca kafshe te cilat, kur haan, nga nxitimi nuke é pertypin mire te ngrânet, pra é kethéjen prapa ne goje qe t' a pertypin perseri;

te tilla jane délja, lopa, dhia dométhâne atò qe kane dye thundra né kâmbe.

Kau ha krundé, bar, kashte, é tjéra barishté te njoma a te thata.

Shume hére ne vére kaan é zen zékthi é kaqe é trazòn sa qe kau mérr arat duke rendun si i terbuar.

Kur héq parmenden duke lavrumun token kaan é çpojem mé hostenin, i cili âsht nje shkop i gjate mé nje thump hékurri ne majé.

64.

ÉKONOMIA É KOHES

Nje mengjès u-sgjova shpéjt nga gjumi, po s'u-ngrita

dot nga shtrati; rrinja duké u-menduar é duké ushtrimun, é ashtù humba nje ore te mengjézit nga pertimi qe me kishté zâne. Pastaj thashe me véhté: Oh sa i mjére do t' isha po te rrinja gjithmone ne mengjès nga nje ore ne shtrat me kot!

Shum kéq âsht t' a humbe njériu kohen pa pune. S' âsht, ndofta, mâ mire qe po sa te sgjonét, te ngrihét nga shtrati é te zâje punen mé dore? Perandaj posa qe ndegjové gjélin ne mengjés, len shtratin dhé nis punen.

Oret jane si te hollat, koha âsht shum é shtrenjte, pra t' a ruajem é te mos é shkojem pa pune, sé ai qe humbét kohen pa pune i shembellèn atij qe prishe te hollat me kot. Perandaj kurre mos t' a humbim as nje dite as nje ore pa pune; kush nuke ruan kohen biér gjân é 'tij, bâhét pertac é njéri i lik, psé nuke mendòn véç, ligesie é te liga punòn. Mé arsyé te vjéterit thoshnin: kursè kohen tândé.

63.

PERMBYTJA

Njérezit é pare ne bote ishin mâ te shendoshe édhè rronin dhjéte hére mâ téper sé njérezit é sotme. Adhami ishté nânde-qint é tridhjéte vjétesh édhè kur vdiq la bij é bija gjér me te nândin brés; kaqe jétegjate ishin njérezit asò hére!

Mathusalla rrojti nânde-qint é gjashtedhjéte vjéte; Noéu rrojti nânde-qint é pésedhjéte.

Numri i femijevét t' Adhamit préj te bijvét do te kéte qene shum i math ; po, sa mâ fort shtohéshin njérezit mbi dhét aqe mâ téper shtonéj édhè é liga. Édhè Zoti pra tha: Nuke ka mé mbétun fryma é imé bashke mé njérin ; do t' a shuanj njerin, qe bâna, nga faqeja é dhéut.

Vétem Noéu gjeti hir perpara Zotit sé ishté njéri i dréjte. Édhè Pérendia i tha Noéut: Bân nje arke tréqint kut te gjate, pêsedhjéte te gjâne, tridhjéte kut te nalte, posi nje shtepie te madhé, édhè bân dhoma n' ate arke. Sépsè une, na, do te bânj permbytjé ujenash permbi dhét per te prishun ç' do mish qe ka fryme te gjalle ne véhté; sa jane nen qiéll ç' âsht mbi dhét do te vdésin. Vétem ti do te hysh n' arke, édhè bijt é tu, édhè gruaja é joté édhè grat é bijvét bashke mé ty. Édhè prej ç' do shtâzé mérr nga dy, fêmene é mashkull nga te gjitha qe t' i ruajsh te gjalle bashke mé ty. Mérr édhè nga te gjitha gjânat qe hahén t' i kini per ushqim.

Noéu ish plak gjashte-qint vjétesh kur hyni n' arke; édhé ujenat é permbytjés érden mbi dhét. Atehéré plasen gjithe kronjét édhè u-hapen dyért é ujenavét nga qiéjt, édhè ra shi mbi dhét dyzét dite é dyzét néte. Édhé u-shtuan ujenat édhé é ngriten arken, keshtù qe arka siélléj mbi faqén é ujenavét. Édhè ujenat u-shtuan kaqe lart mbi faqén é dheut sa u-mbuluan gjithe malét é larta qe ishin nen qiéllin ; pêsembedhjéte kut persiper hypen ujenat édhè u-mbuluan malét. Édhè ashtù ujenat ndêjtin mbi dhét nje-qint é pêsedhjéte dite édhè pastaj zûun mé shtérre. Keshtù Pérendia prishi gjithe faren é njériut pervèç Noéut édhè femijevét te 'tij.

Si pushoi ky shiu i math, shkuan ca dite pa u-duken perseri majét é malévét. Po Noéu priti édhé dyzét dite te tjéra, pastaj hapi dritarén é arkes é cila kishté qendruare majé nje mali te larté. Atehéré dergoi jashte nje korp, i çili fluturoi andèj é kendèj; po s' gjéti ku te qendronté dhé u-kethyé prape n' arke. Pâs shtate ditesh nxori nje pallump, por édhè pellumbi u-kethyé n' arke. Pas shtate ditesh te tjéra dergoi nje pellump tjater, por édhé ky u-kethyé prape duké mbajtun ne goje nje dége ullini. Pas shtate ditesh dergoi Noéu perseri pellumbin, por ai s' u-kethyé mâ. Pra Noéu hapi arken édhè pa qe faqeja é dhéut ishté é thate. Si u-tha mire toka édhè munt te dilté, dolli nga arka mé gjithe femijen é 'tij dhé i u-fal Zotit mé gjithe femijen é 'tij qe é shpetoi.

Édhè Zoti i tha: S' kam per t' a mallekuar mâ dhén per punet é njériut. Édhè Pérendia békoi Noén édhè vuni yllbérin nde rêet per shenj qe s' ka mé bâmun mâ permbytjé. Keshtù shkoi permbytja.

Lé t' i kémi frike Pérendies gjithmone, sépsè âsht i zoti te prishe gjithe atà qe ngréjen kryé.

66.

PROVIMI I JOVIT

N' ate kohe rronté nje njéri qe é kishté emnin Jov; ishté nje njéri shum i pasun edhè fort bésetar. É donin édhè i kishin ndér te gjithe. Ai rronté n' Arabie, kishté

shtate bij é shtate bija. Atà mblidhéshin shume hére ndeper shtepia te njenit é te tjatrit é bânin gosta; édhè si mbaronéshin ditet é gostavét, Jovi ngrihéj ne mengjès é faléj per djémet é 'tij sé mos kishin fyém Pérendien.

Satana foli kéq per Jovin sé bésa é 'tij nuk ishté mé gjithe zêmere, por ai i sherbénté Pérendies sépsé Pérendia i a siéllté punet mbare. Édhé Pérendia é la Satanen t' a provonté qe te shihté sé a é donté mé te vertéte Pérendien Jovi. Keshtù pra Pérendia é la Satanen t' i mirrté Jovit gjith ç' kishté po vétem mos t' i bânté kéq.

Nje dite atjè ték po hanin te bijt é te bijat é Jovit é ték po pinin vene ne shtepie te vllait te math, érdhi nje lajmtar té Jovi é i tha: Kur ishin duké ngamun qét n' ara é gomaret po kullotshin prane 'tyné, raan anmiqt é rrembyén te gjitha, édhè sherbetoret i shkuan ndeper téh te thikes; vétem une shpetova é érdha mé te dhâne zâ ty.

Édhê sa ishté ky duké folun, érdhi nje tjater é i tha: ra zjarr nga qiélli é perveloi dhenet é sherbetoret; une vétem shpetova é érdha mé te dhâne zâ.

Édhè sa ishté ky duké folun, érdhi nje tjatre é i tha: Anmiqt u-bâan trie tufash, u-turren mbi kamillat, i rrembyén édhè shkuan ndeper téh te thikes sherbetoret; une vétem shpetova é érdha mé te dhâne zâ ty.

Édhè sa ishté ky duké folun, erdhi nje tjater é i tha: bijt é tu é bijat é tua po hanin é po pinin vene ne shtepie te vllait te math. Érdhi nje ére é madhè nga shkrétina é i ra te katre kândévét te shtepies, édhè ajò

ra mbi femije, te cilet vdiqen; une vétem shpetova é érdha mé te dhâne zâ ty.

Atehéré Jovi u-ngrit é shqéu rroben é 'tij, rroi kryét édhè ra per dhé, u-fal é tha: Lakuriq dolla nga barku i mâmes é lakuriq do te vdés. Zoti i dha édhè Zoti i mori; qofte békuar emni i Zotit!

Me gjithe ketò Jovi nuke fyéjti as nuke tha fjale te liga kundre Pérendies.

Jovi nuke dinté per ç pune é la Pérendia Satanen t' i binté mbi kryé atò te zéza; é dinté sé Pérendia i a pat dhâne te gjitha perpara dhé munt te i a mirrté prape te gjitha.

Po Satana perseri flisté kéq per atê é thosh sé po te kish héqun kéq ne trup te tij, do te kishté nemun Pérendien. Édhè Pérendia é la Satanen t' i bânté kéq Jovit ne trup; vétem mos t' i mirrté jéten. Édhè Satana i ra Jovit mé plage te kéqé qe préj shollit te kâmbes é ngjér ne majé te krées; é ai s' ndiénté vétem dhembjén é plagevét, por é kishin te ndyt édhè miqt é tij. Po Jovi tha: «Do te marrin te mirat nga Pérendia é nuke do te présim édhè te keqiat?»

67.

JOVI ÉDHÈ MIQT É 'TIJ

Érdhen tré miq te Jovit per t' a pamun é per t' a ngushelluar, édhè kur ngriten syt per se largu é nuk' é njihnin, ngriten zânin é po qanin. Édhè shqyén gjith

sé i cili pétkun é 'tij é dérdhen pluhun mbi krénat é 'tyné édhè ndenjen bashke mé 'tê perdhé shtate dite é shtate néte ; por asnje nuk' i foli nje fjale atij, sépsé te dhêmbunit é 'tij ishté fort i math.

Édhè kur po pristé Jovi t' i flisnin ndonje fjale per ngushellim, atà zûun t' i flisnin kéq. Atà kujtonin sé Jovi po hiqté psé s' kishté qene njéri i mire sikunder paten pandéhun atà kurdohére per 'tê, po thoshnin sé ai paska qene hypokrit gjithmone—a sé paska bâmun tineze ndonje pune fort te kéqé—é perandaj po é munduaka tani Pérendia per fajét é 'tija. Atà i thaan Jovit sé po te kishté qene njéri i mire do t' i kishté ndihun Pérendia édhè é keshillonin te pendohéj per te keqiat é 'tija.

Jovi u-pergjèq miqvét é u tha sé s' kishté bâmun ndonje faj. Ai é dinté sé s' kishté bâmun ndonje faj, por sé atà i vinin barre atij. Ai u tha sé nga nje hére shume te keqia bién mbi kryé te njéresvét te mire; édhè u lutéj miqvét t' u dhembéj per 'tê. Ai i thirri Pérendies t' i dilté per zot, é thoshté: édhè nde me vrafte une do te shprésonj mbe 'tê.

Édhè Jovi prape tha: Oh ! te shkruhéshin fjalet é mia é te shtypéshin ne libra ! Te gervishtéshin mbi shkâmp te gurit mé pende hékuri é plumbi per gjith motin ! Sépsé é dij, qe rron i Madhi Zot é s' me ka per te lâne !

Po miqt é tij ngulnin kâmbe é thoshin sé ishté fajtuar. Édhè si u-hângren shum mé fjale nde mést te 'tyné. Pérendia u hyni nde mést édhé deftéu te panumeruamen madhesien é 'tij é ditunien é 'tij. Édhè qe

t' i mbushté mendjén Jovit sa i paditun ishté ne sy te Pérendies, é pyéti mbi shume pune per krijésen é botes é per détin é math é per shtâzet édhé sé qysh i permbàn atò Pérendia.

Jovi u-pergjéq édhè rreféu mé goje sa i pavyéshem é i poshte ishté ne sy te te Madhit Zot. Pérendia priti rrefimin é tij édhè é pelqéu. Pastaj qortoi te tré miqt é 'tij per gjyqjin é shtrenguar qe dhaan kundre 'tij édhè te mirrnin ndjése per fajin é 'tyné. Édhè i urdhenoi Jovit te lutéj per 'ta qe t' u faléshin fajét é 'tyné.

Édhè Perendia é bâni mire perseri Jovin édhè i i dha dye hére mâ shum sé sa pati perpara; dhé békoi te pastajmét é Jovit mâ téper sé te parat. Jovi rroi pastaj fatbardhe édhè njeqint é dyzét vjéte.

68.

SHOQERIA É NJÉREZIES

Nje femije ka nje shtepie. Femija ka mâme, ate, vllézen, motra, kusherinj, kusherina, é te tjére far 'é fis. Shtepia mbahét mé pune, mé bagetie, mé bujqesie, mé trégetie, mé mjéshterie. Mbrenda ne shtepie âsht puna é gravét, po puna é burravét mâ shum âsht jashte shtepies.

Pake a shume shtepie bashke sa te ndodhén bâjen nje fshat a nje katunt. Fshati a katundi kur âsht i math é ka trék thohét qytéth; kur âsht mâ i math thohét qytét. Qytéti é katundét ndahén ne gasra, te cilat jane

ca shtepie bashke. Edhè fshati ndahét ne gasra kur âsht i math. Qytéti mé fshatét é katundét, qe ka per rréth, bân nje guvernarie; é pake a shume guvernarie bashke bâjen nje Mbreterie a nje shtét.

Ç' do fshat é ç' do katunt ka pléqesien é véte qe shekon gjithe punet. Ne qytèt âsht guvernari mé zurtare, nepunes, shkronjes, qe véshtròn punet é gjithe guvernaries; é gjygjetaret qe gjykojen é véshtrojen te ndaret é se dréjtes. Qytéti ku rrin mbréti a i pari i shtétit quhét kryéqytét.

Ushtaret ruajen vendin nga armiqt, é bashke mé pulaket é ruajen édhè nga kusaret, nga vjédhesit, nga gjakesoret é nga te gjithe njérezit é liq, te cilet kur i zâan, i futin ne burk é u hédhin hékurat ne kâmbe.

Ç' do njéri ne kete jéte é ka per barre é per detyre te bânje ndonje fare puné per njérezien.

69.

I MJÉRI

Nje lipes i mjére shkoi nde nje shtepie ku rrinté nje njéri i pasun dhé kerkoi pake buke duké thâne.

Âsht dimen i kéq, bié bore é dendune, femijen é kam pa buke, pa zjarr é lakuriq. Ah! Zoti mos i a dergofte kuj ketô qe po héq é vuanj une! M' épni pakez buke sé po shuhémi per emen te Zotit!

Ték po thoshté i mjéri ketò fjale mé mallengjim. i zoti i shtepies, nje njéri zêmrelésh, dolli i ashperuam

dhé é perzuni te mjérin mé fiale te liga. Lipesi u-hoq mé lote nder sy é mé zêmere te plagosune; sépsè nuke qéen njaft fialet é liga, por i pasuni i ra édhè mé shkop kokes sa i çau koken é gjaku i rrithté mbi pétka te grisuna.

Ashtù iku andèj lipesi duké fshâjtun é duke qamun; pa udhes, ték po shkonté, gjéti nje te varfer tjater, i cili kish ne traste nje çike buke te hupte, dhé i tha: Na gjymsen é bukes qe kam, pa ka Pérendia mjaft. Zot i vertéte, tha i mjéri: njenit i dhé gjâ shum, po tjatrit i fale zêmere te bardhé! Pastaj u-ndaan é vaté gjith kush udhes se 'tij.

Kishin shkuar disa vjéte, kur nje dite nje lipes trokellijti ne dére te nje shtepie, é cila ish é bukure, é madhé, é pasune. I zoti i shtepies dolli dhé, posa qe é pau, i tha: Hyn, o mik i varfer, mbrenda. Pastaj i thirri sherbetorés é i tha: Ép-i buke é gjélle te haje é bân zjarr te ngrohét i vobti. Sherbetorja ate çast i solli per te ngrâne dhé lipesi zuni é po hanté. I zoti i shtepies i tha prape sherbetorés: hiq é nxiér-i pétka te vishét ép-i dhé buke é te holla t' i marre mé véhté i varferi kur te shkonje.

Lipesi atehéré i tha: Zoti te falte gjithe te mirat; dhé duké shâmtimun zuni é po qanté. Pastaj tha prape: Kam qene shum i pasun nje hére édhè une, por jéta âsht si rréthi i shoshes; kethénét é sipermja poshte dhé é poshtmja siper! Sa kéq âsht per nje njéri qe âsht rritun i pasun é shkonté nje hére mire; kur bié poshte é bâhét i varfer héq mâ shum sé te tjéret!

I Zoti i stepies i u-pergjéq: Mos é hiq shprésen

kurre nga Pérendia sé édhè çérdhén é zogut te mjére é bân véte Ai. Te dinjé ti sa pune qe me kane ndodhun mua do te çuditésh. Une kam qene perpara fort i mjére, kisha femije shume, nga im' at s' gjéta gjâ faré. Nje dimen, ne te cilin te gjitha ishin fort shtrenjt, mbéta fort kéq ; u-perpoqa shum per mé gjétun pune, po nuke gjinja dot. Femija po me vdisnin urié, njéri s' me huanté, névoja me shtrengoi gjér sa u-bâna lipes. Vajta nde nje shtepie te pasune nga é cila kisha shpré-se te mos dilnja mé duar thate; po m' u-érr jéta kur i zoti i shtepies dolli mé hidhenim te math dhè me ra mé shkop sa me çau koken. Kejò é kéqé me bâni shum mire: mora shatin ne dore, ngava qét n' ara é puno-va; u-bâshe sherbetor, bari dhenesh, druvar ; u-perpo-qa shum sa vuna pake gjâ, dhé mé kohe é mé fitim dal' é nga dale u-bâna i pasun si me shéh. Édhè ti mos é pré shprésen, sé ka Zoti i math édhè per ty. Pa shih ketù sharken, xhoken qe me ka mbétun per te kujtuar ate diten é zéze dhé mjérimin é vobesies.

N' atô fjale i mjéri u-ngrit me nje hére é i ra nder kâmbe te zotit te shtepies duké thâne : Per emen te Pérendies une jam ai faqéziu qe te godita ahéré ! Andaj Zoti i vertéte me vuni mua ne kâmbe tânde é ne mjére-sie, dhé ty te lartesoi é te dha gjithe te mirat !

I Zoti i shtepies ahéré é mori vésh qe qé ai qe é kish goditun, dhé u-pikellua ne zêmere qe i a hodhi syvét duké mos é njohun. Nisi pra t' a ngushellonté dhé i tha : Do te t' ap pak dhé, nje pende qé é nje shte-pie ; punô te bâhésh prape si ishé nje hére i pasun.

Zoti é uròn é é békòn punetorin; vétem kush pertòn âsht i mjére.

70.

TE TRÉ MIQT É NJÉRIUT

Njériu ne kete jéte ka tré miq: gjâu é kamjén, njérezien é dashurien, dhé véhtén.

Njériu, posa vdés, gjân é kamjén i len; dhé njérezia é te dashunit é shpién é é persjéllin gjér ne buze te varrit.

Miku i tréte qe vété bashke mé njérin dhé s' i dahét kurre âsht véhtja. Ajò é nxiér ne drite, ajò é kellét n' érresine.

71.

GJYGJI I ZOTIT

Nje djale kish mbétun i vorfen sé t' i atin ia kishin vramun dhé é âma i kish vdékun. Nje plake é mjére é rriti si te birin é 'saj; por édhè ajò vdiq para sé t' arrinté djali mé i shperblyém te mirat qe i bâni atij.

Si u-rrit djali é vûun nga fshati qe te ruantè pyllin. Nje dite djali pau nje dhélpene dhé vuui pushken ne sy qe t' a vristé, édhè shtini ne 'tê, po dhélpena shpetoi é iku. Ahéré nde mést te pyllit u-ndegjua nje ule-

rime é madhé. Gjithe barinjt é lopeçaret qe ishin atjè duké kullotun bagetien, dhé druvaret qe po çanin drû, u-mblodhen ték u-ndegjua ulerima, é atjé vajti édhé ai djali qe shtini ne dhélpenen. Kur qé, paan nje plak te plagosun, qe kishté râne perdhè dhé po perpélitéj i mbytun ne gjak.

Djali qe é vrau érth é u-sbé é u-bâ si dylle, dhé i tha plakut mé zâ te trambun : Une te vrava, po pa dashun; shtina ne dhélpenen é vrava ty. Te lutém fort, fal-m' a fajin é math qe bâna é mos me lên ne mun dim ta vétedijés! Ketò i tha mé gjak te ngrimun dhé i ra nder kâmbe.

Plaku i tha duké vdékun mé zâ te fikun : «Nuke me vravé ti, po me vrau gjygji i Zotit; sé une ne kete vent pata vramun atin tânt!»

Keshtù tha plaku dhé vdiq; atà qe é ndegjuan u-çuditen é thaan : Zot i math é i vertéte, qofte lavduruar emni i yt!

Kush i bân te ligen tjatrit mbe koke é gjén.

72.

PUNET

Ç' do njéri ne kete jéte punòn nje pune. Bujku lavron, mihe, prashite, mbiéll, korre, shin, viél. Bariu ruan dhenet, i miél, bân bylmét, i qéthe. Druvari ne pyll prét drû é bân thengjill per te djégun. Trégetari shét é blén tésha gjithe faresh, a gjâ te gjalle a dri-

thena. Kthisesi bân murét é shtepies. Sharronjesi sharrôn mé sharre drût ne pyll dhé nxiér dhoga, drrasa, brêza, tréna. Drûgdhêndesi gdhen drût, é drrasat é ndréqe shtepien é rraqét é 'saja. Farketari punòn hékurin é bân supata, sqépare, thika, plore, étj. Qépesi na prét é na qépe rrobat. Kepucari na bân kepucet é Opingari opingat. Mjéshteri i punevét te holla, si argjendâri, maqinisti, orendréqesi, shkon gjithenje jéten mbi punen é 'tij.

Gjithe ketà é shume te tjére quhén punetore.

73.

GJYLPÂNA

Nje vashe é vogle gjéti nje gjylpâne é é hodhi tutjé. É âma i tha: S' bâné mire, bija é imé, sé é shkéle njéri é i hyn ne kâmbe. Perandaj kurre mos é hith gjylpânen as ç do gjâ tjatre; kur é ké ne dore t' a vêsh ne vent te 'saj.

A é din, i tha é âma, mé sa mundim âsht bâmun ajò gjylpâne!—Nuk' é dij, u-pergjéq vasheza.—Ahéré pra ndegjo-me, i tha é âma.

Njériu ka mihun dhén shum thélle, ka gjétun hékur te perziém mé dhé, ka shoshun dhén pa ka ngréhun furra, é mé zjarr ka trétun é ka kulluar hékurin. Pastaj é ka punumun mé shume djérse é mundimé é ashtù ka bâmun ate gjylpâne qe ti hodhé me kot. Mjé-

shteri s' é bâni t' a hédhim poshte, po qe te qépim é t' arnojem mé 'tê.

Vasheza u-turpenué dhé uli koken.

74.

LÂNDET É DHÉUT

Mbrênda nde dhét gjêjem xéhé é métallé, siper tij drû, peme, drithena, barishté, kullota, é bime gjithe faresh. Na ép édhè pambuk, lî, kanep, é te tjéra qe na lypsén per t' u-véshun.

Dhéu ka shéshé, fusha, malé, rripa, shkâmbinj, pyjé, détna, lumenj, liqêna, kenéta, péllgjé, drû, lulé, bar, gure. Dométhâne ka te gjitha sa lypsén per rrojtjén, defrimin, sbavitjén é njériut.

Levdate paste Zoti qe i bâni njériut te gjitha sa i duhén!

75.

TE ÇPIKUNAT É SBULIMÉT

É MENDJÉS SE NJÉRIUT

Njériu ka gjétun métallét é i ka perdorun; ka bâmun mé 'ta véglat qe i duhén, si sqépar, çékan, supate, thike, kordhe, pluar, é shume 'te tjéra. Ka sbutun kafset é i ka vene ne pune. Ka bâmun zjarr; ka

mbiéllun, ka korre, ka ndréqun avlimendét é ka endun; é te tjéra, é te tjéra sa mâ s' permedén é s' numerohén.

Qe mioti njérezia bluanin mé mokerra ; pastaj mé mulî qe punon mé ére, pastaj mé muli mé uje, é tani mé mulinj mé zjarr. Qe moti njériu kish per drite vétem pishen, pastaj kandilin é qirin, pastaj vajin é gurit, tani gazin é éres é éléktrikun. Mé ketò drita, ndriçon jo vétem shtepien, por édhè udhat é qytétevét.

Perpara udhetonté ne dét mé anié te vogla mé véla é mé péllhura, pastaj gjéti anien mé avull osè avulloren qe i çan ujenat é tallazét mé shume léhtesie. Çpiku édhè hékurudhen mbi te cilen ikin qérrét mé rrota shpéjt si éra te ngréhuna préj nje maqiné te fuqieshmé.

Njériu çpiku édhè maqine mé te cilen qendron mbi ére si zogu dhé fluturòn si ai.

Çpiku gjithe mjéshteriet, gjithe dituniet sbuloi te fshéhtat, gjéti fuqien é avullit, qe luan maqinen é avullorés n' uje é maqinen é hékurudhes mbi dhét. Gjéti êdhè llojé llojé maqinash te tjéra mé te cilat bân te tâna sa i duhén.

Te gjitha ketò i gjéti njériu mé mendjén é holle te tij, qe i fali Pérendia.

76.

FJALE TE VJÉFSHME

Njériut i dha Zoti shume te mira, po mâ é mira é gjithe te miravét âsht mendja, jane urtesia dhé njé-

rezia. Njériu, qe u-ndérua kaqe fort nga i larti Pérendie, duhét te mos dale kurre jashte udhes s' urtesies, po te jéte gjithenje i mire, i urte, i meshireshem, dhé t' u largonét marrezievét é gjithe te keqiavét.

Njériu lypsét te jéte mirebânes, fjalâmbel, zêmrebardhe, i meshireshem, i padâmshem, shpirtmire, i ndérshem, mire njohes, punetor. Duhét te kéte bése, ndér, njérezie, dituníe, é gjithe vétiat é zakonét é mira qe ndérojen njérin.

Njériu quhét njéri kur âsht si lypsét te jéte njériu i vertéte, dométhâne i mbaruar é i perkryét se gjithash.

FUNT

BKSH

TRÉGONJÉSI I LÂNDEVÉT

Nr.	1.	Pérendia âsht ati i te gjithe njéresvét	Faqé 3
»	2.	Pjépeni édhè lândet é lisit .	» 4
»	3.	Atdhéu	» 5
»	4.	Perindet	» 6
»	5.	Ati.	» 7
»	6.	É Krémtja é atit	» 8
»	7.	Mâma.	» 10
»	8.	Vllau i mire.	» 11
»	9.	Pandigjésa	» 11
»	10.	Vajza é mire	» 12
»	11.	Kepucebânesi	» 15
»	12.	Miresjéllja	» 16
»	13.	Te qéshunit.	» 17
»	14.	Sherbetoret	» 18
»	15.	Trupi i njériut	» 19
»	16.	I çali	» 20
»	17.	Ushqimét	» 21
»	18.	Drithenat.	» 22
»	19.	Buka	» 24
»	20.	Mâma é vobete	» 25
»	21.	Kaféja.	» 26
»	22.	Shéqéri	» 27
»	23.	Hamesi	» 28
»	24.	Rrobat	» 29

BIST

Nr.	25.	Shtepia	Faqé	31
»	26.	Baltepunonjesi	»	33
»	27.	Balta	»	34
»	28.	Dita é nata	»	34
»	29.	Gjumi.	»	36
»	30.	Katre stinet é motit . . .	»	37
»	31.	Uji.	»	39
»	32.	Péshqit é shtrenjte. . . .	»	41
»	33.	Kafshet stepiaké.	»	42
»	34.	Kafshet	»	44
»	35.	Mos ngani kafshet	»	45
»	36.	Kafshet katrekâmbesé. . .	»	46
»	37.	Délja	»	47
»	38.	Kali	»	49
»	39.	Zéfsi dhé kali	»	51
»	40.	Zéfsi dhé délja	»	52
»	41.	Fshatari i urte é kali . . .	»	53
»	42.	Djali i kéq	»	54
»	43.	Bariu genjéshtar	»	56
»	44.	E Vertéta paguhét. . . .	»	57
»	45.	Foléet é zoqvét	»	59
»	46.	Zoqt	»	60
»	47.	Dallendyshja	»	62
»	48.	Mirebânesja	»	63
»	49.	Bimet	»	64
»	50.	Çélua édhè Véséli	»	66
»	51.	Venéshti	»	68
»	52.	Puna âsht thésar	»	69
»	53.	Puna édhè Ekonomia . . .	»	70
»	54.	Pertimi.	»	71

Nr.	55.	Durimi.	Faqé	72
»	56.	É marra	»	73
»	57.	Nakari	»	75
»	58.	Kamesi i vertéte	»	76
»	59.	Vajza punetoré	»	77
»	60.	Brétkosa	»	78
»	61.	Lépuri	»	79
»	62.	Qeni	»	81
»	63.	Kau	»	83
»	64.	É konomia é kohes . . .	»	84
»	65.	Permbytja	»	85
»	66.	Provimi i Jovit	»	87
»	67.	Jovi édhè miqt é 'tij . . .	»	89
»	68.	Shoqeria é njérezies . . .	»	91
»	69.	I mjéri	»	92
»	70.	Te tré miqt é njériut . . .	»	95
»	71.	Gjygji i Zotit	»	95
»	72.	Punet	»	96
»	73.	Gjylpâna	»	97
»	74.	Lândet é dhéut	»	98
»	75.	Te epikunat é sbulimét é mendjés se njériut	»	98
»	76.	Fjale te vjéfshmé	»	99

BAST

BKSH

BKSH

Shitét **2** grosh

BKSH